

Järva-Jaani Vallavalitsus

Järva-Jaani valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne

EELNÕU

Töö teostaja:

Miracon Grupp OÜ
Leegi 9, 50109 Tartu
Tel. +372 53 446 215
info@miracongrupp.ee
www.miracongrupp.ee

Järva-Jaani-Tartu 2007

Sisukord

1. SISSEJUHATUS.....	4
2. KOKKUVÕTE.....	5
3. KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE EESMÄRK JA ULATUS	8
3.1. ÜLDPLANEERINGU KOOSTAMISE ALUS	8
3.2. KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE EESMÄRK JA ULATUS	9
4. MÕJUTATAVA TERRITOORIUMI LÜHIÜLEVAADE.....	12
4.1 Looduskeskkond	12
4.1.1 Looduskaitseadusest tulenevad piirangud kaitsealuste loodusobjektide kaitseks.	14
4.1.2 Majandustegevuse ajutiste piirangute rakendamine väljaspool kaitsealasid asuvatel Natura 2000 võrgustiku aladel	16
4.2 TEHISKESKKOND	16
4.3 SOTSIAAL-MAJANDUSLIK KESKKOND.....	18
5. ÜLDPLANEERINGU SEOTUS ASJAKOHASTE STRATEEGILISTE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA	22
5.1. EUROOPA LIIDU KÕRGEMAD RUUMILISE ARENGU DOKUMENDID	22
5.2. EESTI VABARIIGI PLANEERINGUDOKUMENDID	24
5.3. MAAKONDLIKU JA KOHALIKU TÄHTSUSEGA DOKUMENDID	25
6. ÜLDPLANEERINGUGA KAVANDATAVATE TEGEVUSTE JA VÕIMALIKE ARENGUALTERNATIIVIDE KIRJELDUS.....	30
6.1 ÜLDPLANEERINGU ÜLDISED PÕHIMÕTTED JA MAAKASUTUSSTRATEEGIA	30
6.2. ÜLDPLANEERINGUGA KAVANDATUD TEGEVUSED	31
6.2.1 Looduskeskkond.....	31
6.2.2 Majanduskeskkond.....	33
6.2.3 Elu- ja sotsiaalkeskkond.....	35
6.2.4 Tehniline infrastruktuur.....	36
6.3. ALTERNATIIVID.....	38
7. ALTERNATIIVIDE VÕRDLEMINE NING ALTERNATIIVIDEGA KAASNEVAD KESKKONNAMÕJUD.....	39
8. ÜLDPLANEERINGUGA KAVANDATAVATE TEGEVUSTEGA KAASNEVAD KESKKONNAMÕJUD NING LEEVENDUSMEETMED	44
8.1 MAA-ALADE RESERVEERIMINE LOODUSKESKKONNAS.....	44
8.3 MAA-ALADE RESERVEERIMINE ELU- JA SOTSIAALKESKKONNAS	50
8.4 TEHNILISE INFRASTRUKTUURIGA SEOTUD MAA-ALADE RESERVEERIMINE.....	53
8.5 JÄÄTMEKÄITLUSEGA SEOTUD MAAD	55
8.6. MAADE MUNITSIPALISEERIMINE.....	55
8.6 ERINEVATE MÕJUDE OMAVAHELISED SEOSSED NING VÕIMALIK PIIRIÜLENE KESKKONNAMÕJU	62
8. ÜLEVAADE RASKUSTEST, MIS ILMNESID ARUANDE KOOSTAMISEL	64
9. STRATEEGILISE PLANEERIMISDOKUMENDI ELLUVIIMISEGA KAASNEVA KESKKONNAMÕJU SEIREKS KAVANDATUD MEETMED JA INDIKAATORID.....	65
LISA 1 – KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE ALGATAMINE	68
LISA 2 – KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE PROGRAMM.....	70
LISA 3 – KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE PROGRAMMI AVALIKU ARUTELU PROTOKOLL JA OSALEJATE NIMEKIRI	80
LISA 4 – KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE PROGRAMMI HEAKSKIITMISE KORRALDUS.....	81

LISA 5 – KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE ARUANDE AVALIKU ARUTELU PROTOKOLL JA OSALEJATE NIMEKIRI	82
LISA 6 – KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE ARUANDE HEAKSKIITMISE OTSUS.....	84

1. Sissejuhatus

Keskkonnamõju strateegilist hindamist teostatakse strateegilisele planeerimisdokumendile – Järva-Jaani valla üldplaneeringule, mis määrab Järva-Jaani valla arengusuundade ruumilised lahendused ning määrab tingimused ja kitsendused ehitus- ja arendustegevuseks. Järva-Jaani valla üldplaneering on ühtlasi ühiskondlik kokkulepe, mis väljendab kohaliku omavalitsuse ja vallaelanike nägemust valla arengust.

Järva-Jaani vallal kehtiv üldplaneering on kinnitatud vallavolikogu otsusega nr. 27, 29. juunil 1995 a.

Järva-Jaani valla üldplaneeringu koostamine ja üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH) algatati Järva-Jaani vallavolikogu otsusega nr. 32, 28. september 2006 a.

Järva-Jaani üldplaneeringu eelnõu koostamisel osalesid Järva-Jaani Vallavalitsuse ja Vallavolikogu, Järva Maavalitsus, A&L Management Eesti AS konsultandid ning kohaliku elanikud. Üldplaneering pakub huvi järgnevatele isikutele/asutustele: Eesti Vabariik (Keskkonnaministeeriumi Järvamaa Keskkonnateenistus), Järva Maavalitsus, Järva-Jaani valla elanikud, ettevõtjad ja omavalitsusorganid, naaberomavalitsused ning laiem avalikkus (äriühingud, mittetulundusühingud jne).

Keskkonnamõju strateegilist hindamist viib läbi Miracon Grupp OÜ. Projektijuht on Miracon Grupp OÜ juhatuse liige Mihkel Meidla.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise programm on heakskiidetud Järvamaa Keskkonnateenistuse poolt 16. aprillil 2007. aastal korraldusega nr. 713.

2. Kokkuvõte

Järva-Jaani valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine algatati 28. september 2006. aastal vallavolikogu otsusega nr. 32. Järva-Jaani valla üldplaneering koostatakse valla haldusterritooriumile. Üldplaneering määrab valla arengusuundade ruumilised lahendused, maakasutuse juhtfunktsioonid edaspidiseks ning seab piirangud ja kitsendused ehitus- ja arendustegevusele. Keskkonnamõju strateegiline hindamine algatati seoses üldplaneeringu alusel kavandatavate tegevuste keskkonnamõju strateegilise hindamisega.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus vaadeldi üldplaneeringuga kavandatavate tegevuste mõju looduskeskkonnale, tehiskeskkonnale ja sotsiaalkeskkonnale ja majanduskeskkonnale. Mõju avaldumist vaadeldi keskkonnamõju strateegilise hindamise programmis esitatud keskkonnaelementide lõikes. Keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimise peamisteks eesmärkideks oli arvestada keskkonnakaalutlustega planeeringu koostamisel, tagada kõrge-kvaliteediline keskkonnakaitse ning edendada säästvat arengut.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus käsitleti järgnevaid alternatiive:

Alternatiiv I: Tasakaalustatud areng sisaldab looduskeskkonna säilitamise, omavalitsuse ressursibaasist tuleneva tasakaalustatud regionaalpoliitika realiseerimise, olemasolevate hoonete ja tehnilise infrastruktuuri kaasajastamise ning ruumilise valmisoleku ettevalmistamise radikaalse arengustsenaariumi üksikelementide teostamiseks.

Alternatiiv II: Radikaalne, hüppeline areng sisaldab omavalitsuse täpset positsioneerimist, konkurentsieeliste (*asend, juurdepääs, loodusressursid, majandusruum – võrgustikud, klaster-algatused, elukorralduse ja –ruumi atraktiivsus*) defineerimist ja kasvukeskuse formeerimist.

Null-alternatiiv: Järva-Jaani vallale ei koostata ega kehtestata üldplaneeringut. Vallal puuduvad ruumilise arengu eesmärgid ning maakasutus pole määratud juhtfunktsioonide kaupa. Puuduvad täpsemad maakasutus- ning ehitustingimused. Ehitustegevus toimub detailplaneeringute alusel, mille lähtetingimused väljastab vallavolikogu maakonnaplaneeringu alusel. Arengut suunavad erinevad teemaplaneeringud ning arengukavad.

Üldplaneeringu elluviimise võimalike arengualternatiivide võrdlemise tulemustel on hädavajalik üldplaneeringu koostamine ja kehtestamine. Parimaks osutus alternatiiv I, mille elluviimine avaldab nõrka negatiivset

mõju looduskeskkonnale, kuid tõstab oluliselt elukvaliteeti ning loob võimalused majandusarenguks.

Üldplaneeringuga kavandatavatest tegevustest enim mõju looduskeskkonnale avaldavad uute (sh. tootmis- ja elamualad) alade kasutuselevõtt ning vanade ettevõtlus- ja tootmisalade intensiivsem ekspluateerimine. Uute hoonete ja rajatiste püstitamisel põhjustatakse lühiajalisi negatiivseid keskkonnamõjutusi pinnasele, veerežiimile, põhjaveele, taimestikule ja õhukvaliteedile ning inimese tervisele. Pikaajalisemad ja kumulatiivsed mõjutused tulenevad inimtegevusest (sh. jäätmetekke) ning mõjude summeerumisest.

Tehiskeskonna puhul on oluline järgida olemasolevat asustusstruktuuri ning tagada hoonestuse üldiste esteetiliste väärtuste säilimine. Infrastruktuuride arendamine ja täiustamine aitavad oluliselt tõsta elukvaliteeti, elavdada majandustegevust, seejuures avaldada minimaalset mõju looduskeskkonnale (kaasaegsed kommunikatsioonid: vähenenud reostusohu, riskid, lekked).

Sotsiaal- ja majanduskeskkonna arendamisel on üldplaneeringul oluline positiivne roll, kuna luuakse võimalused ettevõtlusalade loomiseks ning samuti sotsiaalset suhtlust soosivate alade tekkimiseks. Roheliste puhkealade ja matkaradade planeerimine soodustab värskes õhus viibimist ning mõjub positiivselt tervisele.

Üldplaneeringu elluviimisega tekkivate võimalike negatiivsete keskkonnamõjude vältimiseks pakutakse välja leevendusmeetmed (tagavad kõrgetasemelise keskkonnakaitse ning säästva arengu edendamise), millest olulisimad on järgnevad:

- ✓ Juhul kui planeeritavate tegevustega kaasnev keskkonnamõju võib osutuda oluliseks, ületada tegevuskoha keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara, tuleb kaaluda keskkonnamõju hindamise läbiviimist vastavalt Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6, vastavat nõuet ei ole vaja eraldi sätestada iga maakasutustüübi juures. Strateegiliste planeerimisdokumentide korral viiakse vajadusel läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine.
- ✓ Täpsustada rohekoridoride piire ja vältida täiendavate rohevõrgusiku konfliktalade teket.
- ✓ Järgida Järvamaa maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimised” määratud kitsendavaid tingimusi rohevõrgustiku arendamisel ning keelustada kõrgendatud keskkonnariskiga objektide rajamine nimetatud aladele.
- ✓ Üldplaneeringu kaartidel märkida nõrgalt kaitstud põhjaveega piirkondade piirid.

- ✓ Üldplaneeringu seletuskirjas täpsustada olulisemate veekogude piirangu- ja ehituskeeluvööndid.
- ✓ Tagada põhjavee kaitse nitraaditundlikul alal ning jälgida tähelepanelikult reostusohu kaitsmata põhjaveega aladel.
- ✓ Olemasoleva haljastuse maksimaalne säilitamine ning roheliste puhverribade loomine tootmisalade ja elamualade ning avalikult kasutatavate puhkealade vahele.
- ✓ Vältida tootmisettevõtete rajamist rohevõrgu aladele.
- ✓ Tuua üldplaneeringu seletuskirjas välja nitraaditundliku ala tegevuskava õigusaktidest tulenevad kohustuslikud meetmed.
- ✓ Mitte planeerida uut elamuala Jalgsema hoiualale (EV12).
- ✓ Üldplaneeringu tekstis muuta krundi suurused ja hoonete vahelised kaugused kohustuslikuks, mitte jätta tingimused soovituslikeks.
- ✓ Tehnovõrkude rajamisel kasutada võimalusel maksimaalselt olemasolevaid liine ning maastikuliselt kaunites kohtades kaaluda maakaabelliinide paigaldamist.
- ✓ Määrata üldplaneeringuga reoveekogumisalad.

Riigipiiriülest keskkonnamõju Järva-Jaani valla üldplaneeringu elluviimisega ei kaasne.

3. Keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk ja ulatus

3.1. Üldplaneeringu koostamise alus

Üldplaneeringu koostamise aluseks on Planeerimisseaduse § 8, mis määrab üldplaneeringu eesmärgid. Üldplaneering on dokument, mis määrab:

- ⇒ omavalitsuse ruumilise arengu põhimõtted;
- ⇒ säästva ja tasakaalustatud ruumilise arengu tingimused, arvestades keskkonnakaalutlustega;
- ⇒ tiheasustusalad ja detailplaneeringu koostamise kohustusega alad ja juhud;
- ⇒ maa- ja veealade üldised kasutamise- ja ehitustingimused;
- ⇒ miljööväärtuslike hoonestusalade, väärtuslike põllumaade, parkide, haljasalade, maastikute ning maastiku üksikelementide ja looduskoosluste kaitse- ja kasutamistingimused;
- ⇒ roheline võrgustiku täpsed piirid ning tingimused kasutamiseks;
- ⇒ teede ja tänavate ning põhiliste tehnovõrkude ja trasside asukohad ning liikluskorralduse üldised põhimõtted;
- ⇒ puhke- ja virgestusalad;
- ⇒ ranna ja kalda piiranguvööndi täpsustused;
- ⇒ looduskaitsealade tingimuste täpsustamise ja täiendavate kaitsealade ja üksikobjektide kaitse alla võtmise vajaduse;
- ⇒ kuritegevusriskide ennetamise vajaduse;
- ⇒ muudest õigusaktidest tulenevate täiendavate piirangute tingimuste kajastamise planeeringus.

Üldplaneering on strateegiline planeerimisdokument, mis peab sündima kaalutusotsusena ning kajastama kõigi ühiskonna huvigruppide vajadusi ning ühtlasi järgima säästva arengu põhimõtteid ning arvestama võimalike negatiivsete keskkonnamõjude esilekerkimisega. Järva-Jaani valla elanike nägemust valla edaspidisest arengust väljendab Järva-Jaani valla arengukava 2007-2010, mis on aluseks üldplaneeringu koostamisele ning aitab seatud eesmärgi saavutada territooriumi sihipärase kasutamisega.

3.2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk ja ulatus

Keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) õiguslikuks aluseks on Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus ning muud Eesti Vabariigis juriidilist jõudu omavad õigusaktid, millest tulenevate kitsenduste ja piirangutega on üldplaneeringu koostamisel kohustuslik arvestada.

Käesoleva keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimisel on seatud järgmised üldised eesmärgid:

- ⇒ üldplaneeringu koostamisel ja kehtestamisel arvestada keskkonnakaalutlustega;
- ⇒ tagada kõrgekvaliteediline keskkonnakaitse;
- ⇒ tagada säästva arengu printsiipide järgimine.

Järva-Jaani valla territooriumi spetsiifikat arvestades on seatud konkreetsemad eesmärgid KSH programmis kirjeldatud elementide lõikes:

<u>Looduskeskkond (LK):</u> ✓ Õhukvaliteet (sh. müra, tolm, vibratsioon) ✓ Pinnavesi ✓ Põhjaveevarud ja -kvaliteet (sh. põllumajandusliku tootmise mõju nitraaditundlikul alal põhjavee kvaliteedile) ✓ Looduslikud ja poollooduslikud kooslused ✓ Bioloogiline mitmekesisus (sh. kaitsealused liigid) ✓ Muld ja pinnakate ✓ Geoloogiline ehitus ✓ Metsaressursi säilimine ✓ Kaitsealad ja looduse üksikobjektid ✓ Natura 2000 võrgustik	<u>Eesmärgid (LK):</u> 1. Vältida õhukvaliteedi halvenemist ning vähendada heitgaaside emissiooni 2. Vältida põhja- ja pinnavee saastamist ning vee ületarbimist 3. Vältida põllumajanduslikust tootmisest tulenevat negatiivset mõju põhjaveele 4. Tagada looduslike ja poollooduslike koosluste säilimine 5. Tagada bioloogilise mitmekesisuse ning ökoloogilise tasakaalu säilimine 6. Säilitada maksimaalselt looduslikku pinnast ning vältida mulla ja pinnakatte saastamist keskkonda kahjustaval määral 7. Hoonete ja rajatiste ehitamisel arvestada geoloogilise ehituse iseärasustega ning vältida mulla ja pinnakatte saastamist keskkonda kahjustaval määral 8. Tagada metsaressursi säilimine ning uuendamine 9. Tagada looduskaitsealade, hoiualade ning üksikobjektide säilimine 10. Tagada Natura 2000 alade puutumatus
<u>Tehiskeskkond (TK):</u> ✓ Teed ja tänavad ✓ Tehnovõrgud ja -trassid ✓ Tootmis- ja elamupiirkondade	<u>Eesmärgid (TK):</u> 1. Tagada teede ja tänavate uuendamine ja korrashoid 2. Tagada tehnovõrkude ja -trasside

vastastikune mõju ✓ Tehismaastike üldised esteetilised väärtused (visuaalne mõju) ✓ Hoonestus (tihenemine) ✓ Miljööväärtuslikud hoonestusalad ✓ Jäätmemajandus	uuendamine ja korrashoid 3. Hoida tootmis- ja elamupiirkondade vastastikmõjud tasakaalus 4. Tagada hoonete ehitamisel arhitektuuriline keskkonda sobivus ning arvestada visuaalsete mõjutustega 5. Vältida hoonestuse liigset tihenemist 6. Tagada miljööväärtuslike alade säilimine 7. Tagada jäätmeveo korraldamine ning vältida jääkreostust
---	--

<u>Sotsiaalkeskkond (SK):</u> ✓ Inimeste tervis ja vara ✓ Erinevate rahvastikugruppide sotsiaalsed vajadused ja üldine heaolu (sh. sotsiaalsed tugiteenused) ✓ Kultuuripärandi säilimine ✓ Haridussüsteem ✓ Vaba aja veetmise võimalused (sh. kultuur, sportimisvõimalused)	<u>Eesmärgid (SK):</u> 1. Vältida tervisele kahjulikku keskkonnasaastet ning propageerida tervislikke eluviise 2. Tagada avalike ja sotsiaalsete teenuste kättesaadavus üldine heaolu kõigile ühiskonnagruppidele 3. Säilitada olemasolevaid kultuurilise ja ajaloolise väärtusega kohti ning edendada kultuurilisi tegevusi 4. Tagada konkurentsivõimeline haridus 5. Arendada välja piisav spordi- ja puhkerajatiste võrgustik ning võimaldada aktiivset vaba aja veetmist
--	---

<u>Majanduskeskkond (MK):</u> ✓ Ettevõtluskeskkonna arengutingimused ✓ Kinnisvaraturg ✓ Tööhõive ✓ Tootmine (sh. tööstuslik tootmine) ✓ Maavarad (sh. kaevandamissurve)	<u>Eesmärgid (MK):</u> 1. Luua eeldused ettevõtluse arenguks 2. Säilitada ja kasvatada kinnisvara väärtust 3. Luua eeldused tootmise arenguks 4. Tagada maavarade jätkusuutlik kaevandamine ja minimaliseerida negatiivset mõju looduskeskkonnale
--	--

Keskkonnamõju strateegilist hindamist teostati Järva-Jaani valla üldplaneeringuga määratletud alale – Järva-Jaani valla haldusterritooriumile.

KSH läbiviimisel teostati järgnevad tööd:

- ⇒ lähtematerjalide koondamine ning hetkeolukorra analüüs, kasutades olemasolevaid strategiadokumente ning üldplaneeringu eskiislahendust;

- ⇒ kaardianalüüs (üldplaneeringu kaardid, Järvamaa Maakonnaplaneeringute kaardid, Maa-ameti kaardirakendus, EELIS)
- ⇒ analüüsi üldplaneeringuga kavandatavate tegevuste vastavust kõrgemale arendusdokumentatsioonile ning õigusaktidele;
- ⇒ üldplaneeringuga kavandatavate muudatuste analüüs senises maakasutuses ning võimalike keskkonnamõjude kirjeldamine ning leevendus- ja seiremeetmete välja pakkumine;
- ⇒ võimalike probleemide kirjeldamine;
- ⇒ töökoosolekud üldplaneeringu koostajatega;
- ⇒ KSH aruande koostamine ning ettepanekute tegemine planeeringukaardi korrigeerimiseks ja tingimuste täpsustamiseks.

4. Mõjutatava territooriumi lühiülevaade

Järgneva peatüki koostamiseks on kasutatud Järva-Jaani valla üldplaneeringu eskiisi, Järva-Jaani valla arengukava, Maa-ameti kaardiserverit, Eesti Looduse Infosüsteemi, Riigi Teatajat ning Järva-Jaani Vallavalitsuse materjale.

4.1 Looduskeskkond

Geograafiline paiknemine:

Järva-Jaani vald paikneb Järva maakonna kirdeosas Järvamaa ja Lääne-Virumaa piiril. Järva-Jaani naabervallad Järvamaal on Ambla, Albu, Roosna-Alliku, Kareda ja Koeru. Lisaks kuuluvad naabervaldade hulka Tamsalu ja Väike-Maarja, mis paiknevad Lääne-Virumaal. Järva-Jaani valla suurus on 126 km², mis moodustab 5% Järvamaa ja 0,3 % Eesti territooriumist. Vald paikneb Pandivere kõrgustiku kaguserval, nitraaditundlikul alal. Absoluutne kõrgus merepinnast jääb vahemikku 85-115m. Valla aluskorra moodustavad lõheliselt karstunud, Siluri ajastu lubjakivid. Seliküla ja Metstaguse ümbruses esinevad alvarid. Hüdroloogiliselt paikneb Järva-Jaani vald Pärnu jõe valgalal.

Maavarad:

Järva-Jaani vallas on neli maardlat. Maardlate kogupindala on üle 475 hektari. Kõige rohkem leidub Järva-Jaani vallas lubjakivi, vähemal määral ka kruusa. 2005. aasta andmetel toimus tehnoloogilise lubjakivi aktiivne kaevandamine Karinu karjääris. Lisaks on väljastatud kaeveluba Põhja Regionaalsele Maanteeametile, kruusa kaevandamiseks Jalgsema karjääris kuid hetkel ei toimu seal aktiivset kaevandustegevust.

Pinnavesi:

Järva-Jaani vald paikneb Pärnu ja Peipsi alamvesikonna piiril. Enamus valla territooriumist kuulub Pärnu alamvesikonna alla, (Pärnu jõe valgalasse) vaid kagunurk jääb Peipsi alamvesikonda. Järva-Jaani vetevõrk on hõre. Valda ei läbi ükski jõgi. Olulisemad vooluveekogud on Järva-Jaani – ja Kuksema kraavid. Seisuveekogudest on olulisemad Karinu tehisjärv pindalaga 8,5 ha ja Järva-Jaani tehisjärv pindalaga 5,8 ha. Vallas esineb mitmeid karstialasid ja ajutisi karstijärvesid. Neist olulisemad on Kagavere-Kuksema karstiala, Jalgsema järv ja karstivormid ning Kuksema suur kurisu.

Põhjavesi:

Järva-Jaani vald kuulub Pandivere põhjavee alamvesikonda, mis hõlmab 2400 km². Valla territooriumil levib neli erinevat põhjaveekihti:

- ✓ Siluri-Ordoviitsiumi;

- ✓ Ordoviitsiumi-Kambriumi;
- ✓ Kambriumi-Vendi.
- ✓ Alam-Proterosoikum

Valla territooriumil on põhjavesi nõrgalt kaitstud või kaitsmata, Selle põhjustab asjaolu, et maasse imbuv pinnavesi jõuab põhja vette >5 päeva (kaitsmata põhjavesi või 5-10 päeva (nõrgalt kaitstud põhjavesi). Pinnavee kiire infiltratsiooni põhjuseks on õhuke pinnakate ja selle all paiknev lõheline paekivi. Kuna toimub pinnavee kiire imbumine põhjavette, on sadeveed ja sulaveed olulised põhjavee toiteallikad.

Geoloogia:

Järva-Jaani valla aluskorra moodustavad kristalsed tard- ja moondekivimid. Nendel lasuvad 150 miljoni aasta jooksul settinud Ediacara, Kambriumi, Ordoviitsiumi ja Siluri ladestud. Järva-Jaani vald paikneb Siluri ladestu, Landoveri ladestiku avamusel. Aluspõhja ülemises osas, Landoveri ladestikus, levivad peamiselt lubjakivi ja mergel esineb ka dolomiiti ja savi.

Reljeefi suurvormidest jääb Järva-Jaani vald Pandivere kõrgustikule, kus levivad peamiselt rähksed ja kivised savi-liiva ja liivsavi tasandikud. Mullakatte moodustavad peamiselt karbonaatsed mullad. Enamlevinud on rähk- ja leostunud mullad.

Nitraaditundlik ala:

Nitraaditundlikuks loetakse ala, kus põllumajanduslik tegevus on põhjustanud või võib põhjustada nitraatioonisisalduse põhjavees üle 50mg/l või mille pinnaveekogud on põllumajanduslikust tegevusest tingituna eutrofeerunud või eutrofeerumisohus. Eestis on määratud Vabariigi Valitsuse 21. jaanuari 2003. a määruse nr 17 „Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundliku ala kaitse-eeskiri“ alusel Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlik ala, mis koosneb kahest alampiirkonnast – Pandivere piirkonnast ja Adavere-Põltsamaa piirkonnast. Järva-Jaani vald paikneb tervenisti Pandivere nitraaditundlikul alal.

Natura 2000 alad:

Järva-Jaani vallas asub üks Natura 2000 loodusdirektiivi kaitse alla kuuluv ala – Jalgsema. Linnudirektiivi alla kuuluvaid alasid Järva-Jaani vallas ei leidu. Jalgsema hoiuala pindalaks on 41 ha. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 8. septembril 2005. a vastuvõetud määrusele nr 234 „Hoiualade kaitse alla võtmine Järva maakonnas“ on Jalgsema hoiuala kaitse eesmärk EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide – karstijärvede ja -järvikute (3180*)², lubjavaesel mullal esinevate liigirikaste niitude (6270*), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510) ning puiskarjamaade (9070) kaitse.

Kaitstavad loodusobjektid:

Jalgsema hoiuala: Kaitse eesmärk EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide – karstijärvede ja -järvikute (3180*)², lubjavaesel mullal esinevate liigirikaste niitude (6270*), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510) ning puiskarjamaade (9070) kaitse.

Jalgsema kahevenna kask: Kaitsealune puu asub Jalalõpe – Rava maanteest 1,1 km, Jalgsema hoiualal. Puu ümbermõõt 1,3 meetri kõrgusel on 187 cm, ning kõrgus küündib 16 meetrini. Puu seisukord on hinnatud heaks (1998 aasta seisuga)

Karinu ohvrikivi; Orjakivi; Katkukivi: Kivi asub Karinu külas, Järva-Jaani - Pikevere tee ääres. Graniitse rändrahnü mõõtmed on 5,5x4,6x1,8 ning ümbermõõduks on mõõdetud 13,7 meetrit.

Karinu park: Tegemist on 3,6 ha pindalaga kaitsealuse pargiga, mis asub Järva-Jaani – Pikevere maantee ääres. Park kuulub kaitse alla alates 1965. aasta lõpust. Pargi territooriumil kehtivad piiranguvööndi kitsendused.

Kuksema kabelipark: Tegemist on 1,4 ha pargiga, mis asub Kuksema külas. Pargis kehtivad piiranguvööndi kitsendused. Park kuulub kaitse alla alates 1972. aastast.

Kuksema park: kaitsealune park asub Kuksema külas, Järva-Jaani - Peetri mnt. ääres. Pargi pindala on 5,6 ha ja kogu territooriumil kehtivad piiranguvööndist tulenevad kitsendused. Park on kaitse alla võetud 1965. aasta.

4.1.1 Looduskaitseadusest tulenevad piirangud kaitsealuste loodusobjektide kaitseks.

Looduskaitseaduse § 4 kohaselt on kaitstavad loodusobjektid:

- ✓ kaitsealad;
- ✓ hoiualad;
- ✓ kaitsealused liigid, kivistised ja mineraalid;
- ✓ püsielupaigad;
- ✓ kaitstavad looduse üksikobjektid;
- ✓ kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid.

Looduskaitseaduse § 14 kohaselt on kaitsealal, hoiualal, püsielupaigas ja kaitstava looduse üksikobjekti kaitsevööndis kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekuta keelatud :

- ✓ muuta katastriüksuse kõlvikute piire või kõlviku sihtotstarvet;

- ✓ koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
- ✓ väljastada metsamajandamiskava;
- ✓ kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- ✓ anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;
- ✓ anda projekteerimistingimusi;
- ✓ anda ehitusluba;
- ✓ rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba või nõusolekut väikeehitise ehitamiseks.

Piiranguvöönd on Looduskaitseseaduse § 30 kohaselt kaitseala maa- või veeala, kus majandustegevus on lubatud, arvestades käesoleva seadusega sätestatud kitsendusi.

Kui kaitse-eeskirjaga ei sätestata teisiti, on piiranguvööndis keelatud:

- ✓ veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine;
- ✓ uue maaparandussüsteemi rajamine;
- ✓ maavara kaevandamine;
- ✓ puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
- ✓ uuendusraie;
- ✓ maastikukaitseala eritüübina kaitstavates parkides, arboreetumites ja puistutes puuvõrade või põõsaste kujundamine, puittaimestiku istutustööd ja raie ilma kaitseala valitseja nõusolekuta;
- ✓ biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine;
- ✓ ehitise, kaasa arvatud ajutise ehitise, püstitamine ning rahvuspargis ehitise väliskonstruktsioonide muutmine;
- ✓ jahipidamine ja kalapüük;
- ✓ sõidukiga, maastikusõidukiga või ujuvvahendiga sõitmine, välja arvatud liinirajatiste hooldamiseks vajalikeks töödeks ja maatulundusmaal metsamajandustöödeks või põllumajandustöödeks;
- ✓ telkimine, lõkketegemine ja rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja poolt tähistamata kohas;
- ✓ roo varumine külmumata pinnasel.

Hoiuala moodustatakse Looduskaitseseaduse § 32 kohaselt loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku soodsa seisundi tagamiseks, kui see ei ole tagatud muul käesoleva seadusega sätestatud viisil.

Hoiualal on keelatud nende elupaikade ja kasvukohtade hävitamine ja kahjustamine, mille kaitseks hoiuala moodustati ning kaitstavate liikide oluline häirimine, samuti tegevus, mis seab ohtu elupaikade, kasvukohtade ja kaitstavate liikide soodsa seisundi.

Hoiualal on metsaraie keelatud, kui see võib rikkuda kaitstava elupaiga struktuuri ja funktsioone ning ohustada elupaigale tüüpiliste liikide säilimist.

Metsaseaduse kohase metsateatise menetlemisel tuleb arvestada hoiuala kehtestamise eesmärki. Hoiuala valitseja võib kohustada:

- ✓ tegema kavandatavat metsaraiet kindlaks määratud ajal;
- ✓ kasutama kavandatava raie korral kindlaks määratud tehnoloogiat.

Hoiualal kavandatava tegevuse mõju elupaikade ja liikide seisundile hinnatakse keskkonnamõju hindamise käigus või looduskaitseaduse § 33 sätestatud korras.

Vastavalt looduskaitseaduse paragrahv 4 lõikele 6 on kaitstav looduse üksikobjekt teadusliku, esteetilise või ajaloolis-kultuurilise väärtusega elus või eluta loodusobjekt, nagu puu, allikas, rändrahn, juga, karestik, pank, astang, paljand, koobas, karst või nende rühm, mida kaitstakse looduskaitseaduse alusel. Looduse üksikobjekti kaitse alla võtmise otsuse jõustumisel moodustub selle ümber 50 meetri raadiuses piiranguvöönd, kui kaitse alla võtmise otsusega ei kehtestata piiranguvööndi väiksemat ulatust.

4.1.2 Majandustegevuse ajutiste piirangute rakendamine väljaspool kaitsealasid asuvatel Natura 2000 võrgustiku aladel

Alal rakendatavad kitsendused

Alal on keelatud:

- ✓ puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
- ✓ uuendusraie, välja arvatud turberaie perioodiga vähemalt 40 aastat;
- ✓ väetiste ja mürkkemikaalide kasutamine looduslikul rohumaal ja metsamaal.

Ala valitseja nõusolekuta on alal keelatud:

- ✓ teede ja liinirajatiste rajamine;
- ✓ ehitiste, kaasa arvatud ajutiste ehitiste püstitamine;
- ✓ veekogude veetaseme muutmine ja nende kallaste kahjustamine;
- ✓ uute maaparandussüsteemide rajamine;
- ✓ maavarade ja maa-ainese kaevandamine.

4.2 Tehiskeskkond

Teed:

Järva-Jaani valla teedevõrk on võrdlemisi tihe. Valda läbivad riigimaanteed:

- ✓ Tartu – Jõgeva – Aravete;
- ✓ Jalalõpe – Rava;
- ✓ Roosna-Alliku – Järva-Jaani;
- ✓ Järva-Jaani – Pikevere – Ebavere;
- ✓ Järva-Jaani – Tamsalu – Kullenga;
- ✓ Jootme – Koeru;
- ✓ Peetri – Järva-Jaani;
- ✓ Järva-Jaani – Kodasema.

Lisaks valda läbivatele riigimaanteedele on Järva-Jaani vallas veel 101 km vallasiseseid teid ja tänavaid. Kõik valla teed on kruusa- või pinnasekattega ning teede olukord on rahuldav. Järva-Jaani alevi tänavad on enamuses mustkattega ja normaalses seisukorras. Järva-Jaani alevis puuduvad aga turvalised kergliiklusega teed. Laste kooli- ja lasteaia teeks on ohtlikud elava liiklusega tänavad.

Riigiteid hooldavad Järva-Jaani vallas Põhja Regionaalse Maanteeameti tellimisel AS Järva Teed. Vallasiseste teede hooldamise ja lumetõrjega tegelevad valla ettevõtte OÜ Järva-Jaani Teenus ning lepingute alusel teised osahingud ja mõned talunikud.

Elektrivarustus:

Valla territooriumil elektrifitseerimata eluhooneid ei ole. Elektriliinid ja alajaamad on osaliselt amortiseerunud ning vajaksid rekonstrueerimist, eriti väljaspool Järva-Jaani alevit. Tänavavalgustus eksisteerib Järva-Jaani alevis, Karinul, Kuksemal ja Jalgsemal. Tänavavalgustuse korraldamine ja korrashoiu eest vastutab vallavalitsus.

Internet:

Järva-Jaani alevis asub avalik internetipunkt Järva-Jaani raamatukogus, kus on võimalik kasutada kuut arvutit. Lisaks on Karinu raamatukogus 2 avalikuks kasutamiseks mõeldud arvutit, milles on interneti püsiühendus.

Soojavarustus:

Keskkütte teenust pakub 2003 aasta sügisest OÜ Avoterm, kes varustab Järva-Jaani alevis kuut kortermaja. Katlamaja on viidud täisautomaatikale, nii et ühtegi püsitöötajat ei ole. Majadele on paigaldatud soojasõlmed, mis mõõdavad konkreetsele majale antud soojuste hulka. Vähendamaks soojakadusid on maapealsed trassid viidud maa-alla. Alates 2006 aasta sügisest lisandus OÜ Avotermi pakutavale teenusele veel täisautomaatne väikekatlamaja renoveeritavas õpilaskodus Lai tn 2a.

Metstagusel on keskküttel üks 8 korteriga elamu. Valdav osa valla elamutest on puitküttel ja kivisõel olevad individuaalelamud. Järva-Jaani lasteaed kasutab elektrikütet.

PÜ E-Piimal on alevis oma katlamaja, mis varustab soojaga ka Järva-Jaani Gümnaasiumi ja võimlat. Enamik osa valla ettevõtetest kütavad end lokaalsete süsteemidega.

Veevarustus ja kanalisatsioon:

Põhiline osa alevi uuematest vee- ja kanalisatsioonitrassidest on ehitatud 1980ndate keskel. Vee ja kanalisatsioonitrasside rekonstrueerimisega alustati 2001 aastal ning rekonstrueerimis- ja ehitustööd jätkuvad. Järva-Jaani alevi korterelamud on ühendatud ühisveevärgi ja kanalisatsiooniga. Karinu ja Jalgsema korterelamutes on samuti olemas vesi ja kanalisatsioon, Metstaguse ja Kuksema korterelamutes on võimalik kasutada ainult veevärki. Järva-Jaani alevis on reoveepuhasti, kuhu suunatakse nii E-Piima kui ka korterelamude reovesi. Lisaks paikneb üks reoveepuhasti ka Karinu külas, mis hetkel on amortiseerunud, kuid selle renoveerimistööd peaksid algama lähiajal.

4.3 Sotsiaal-majanduslik keskkond

Elanikkond:

Tuginedes statistikaameti andmetel elas Järva-Jaani vallas 2007 aasta 01. jaanuari seisuga 1840 inimest. Valla elanike arv on käimasoleval aastatuhandel olnud pidevas languses. Võrreldes 2001. aastaga on elanike arv vähenenud natuke üle 4 %. Keskmine asustustihedus Järva-Jaani vallas on 14 inimest ruutkilomeetril, mis jääb üle kahe korra alal Eesti keskmisele rahvastikutihedusele. Kuna üle poole valla elanikest on koondunud Järva-Jaani alevisse tingib see ebaühtlase asustustiheduse jaotuse valla territooriumil

Ettevõtlus:

Suurimad tööandjad vallas on vallavalitsuse andmetel põllumajanduse tegelevad osahingud OÜ Karinu PM, OÜ Metstaguse Agro ja OÜ Paistevälja, toiduainete tootmisega tegelev PÜ E-Piim Järva-Jaani meierei ning puitmajasid tootev Arctic Finland House OÜ. Seega on valla majanduslik orienteeritus endiselt üsna tugevalt seotud põllumajandusega, samas on tähtsal kohal ka toiduainete töötlemine ning puidutööstus.

Suurim eksportija Järva-Jaani vallas protsentuaalselt oma toodangust on OÜ Arctic Finland House, kes ekspordib keskmiselt 98% oma toodangust. Sihtturud asuvad nii Lääne-Euroopas kui ka Jaapanis. Tegemist on kiiresti areneva ettevõttega, kus hetkel töötab ligi 40 töötajat.

Vallas tegutseb Järva-Jaani Hoiu- ja Laenuühistu, mis koondab hoiustajaid ja laenuvõtjaid ka väljastpoolt valda. Kuna suurtest kommertsbankadest on maapiirkondadesse laenude saamine raske ning

Hoiu- ja Laenuühistu tegeleb ka väikelaenude andmisega, siis on nimetatud asutusel ka regionaalarenduslik roll.

Maavaradest kaevandatakse vallas hetkel Karinul lubjakivi. Sealsest lubjakivimaardlast kaevandatud lubjakivist veetakse suurem osa edasiseks töötlemiseks Rakke lubjatehasesse.

Vallas tegutseb hetkel kolm põllumajandusühistut: Metstagusel, Karinul ja Jalgsemal, kus töötab kokku ligi 150 inimest. Ühistutes töötavad inimesed elavad suuremas osas oma ühistu lähedal asuvates külates. Ühistud tegelevad peamiselt piimakarja, vähem lihaloomade kasvatamisega. Ühistute piimatoodangu ostab kokku peamiselt PÜ E-Piim Järva-Jaani meierei.

Viimastel aastatel ei ole ühistute tegevuses suuri muudatusi toimunud, suurenenud on siiski spetsialiseerumine. Reaalse põllumajandussaaduste tootmisega tegeleb vallas ca 10 talu, mille kasutuses on ca 500 hektarit künnimaad ja ca 300 hektarit rohumaad. Talunikud tegelevad samuti peamiselt piimakarja, aga ka vilja ja rapsi kasvatamisega. Vallas on ka kartuli, ravimtaimede, maasika, vaarika ja astelpaju kasvatamisele spetsialiseerunud talusid. Seega on täheldatav alternatiivse põllumajanduse tekkimine.

Vallas on eeldused puhkemajanduse ja turismi arendamiseks, selleks on olemas nii agraarkultuuriline-ajalooline miljöo kui looduslikud eeldused. Üheks eelduseks puhkemajanduse ja turismi arendamisel on valda läbiv Piibe maantee, mis kuulutati 2000. aastal maanteed ümbritsevate omavalitsuste koostöö tulemusena "Suve teeks". Valla potentsiaalseteks külalisteks ja turistideks on vallast läbisõitjad, looduse-, kultuuri- ja ajaloo huviliste inimeste väiksemad grupid eelkõige Eestist, aga ka välismaalt. Turismi ja puhkemajanduse osatähtsust ei saa valla arengus kindlasti üle tähtsustada, kuid valla huvides on olemasolev potentsiaal maksimaalselt ära kasutada.

Järva-Jaani puhkemajanduslike tööde kava kiideti vallavolikogu poolt heaks 1998. aastal. Puhkemajanduse kava põhineb paikkonna kultuuriloo (maaviljeluse ajalugu ja etnograafia, mõisa-, kiriku- ja koolilugu) ja looduslike eelduste (allikad, karstijärved, puisniidud, sood, rabad, jahindusmaastikud), samuti Järvamaa geograafilisest asendist tulenevate eeliste ning siinse intellektuaalse potentsiaali ära kasutamisel. Kava on siseturismi kasvava nõudluse kõrval orienteeritud ka Lääne-Euroopa reisi-, ajaloo- ja loodushuvilistele inimestele. Nimetatud kava raames on teostatud uurimuslikke töid ja loodusobjektide uuringuid. Vallas on valminud ka Järva-Jaani valla arengusuunad puhkemajanduse alal aastateks 2000-2005.

Vallavolikogu määrust (nr. 8 23.09.1999) "Puhkemajanduse arengusuunad" ei ole täies ulatuses suudetud ellu viia. Siiski on Järva-

Jaani ja Karinu järvede äärde viidud liiva, avardatud parkimisvõimalusi ning loodud lõkkeplatside, laudade ja pinkidega varustatud puhkekohti.

Vallas asuvad veel mitmed huviväärsused ja tõmbenumbrid: alevis asub ajalooline Järva-Jaani kirik, erinevad muuseumid, Kuksemal Schillingite kabel, Karinul klaasikoda, kus huvilised saavad jälgida klaasipuhumist, esemete valmimist ning ise klaasi puhuda, samuti esemeid kaasa osta. Korrastamist vajavad Karinu, Orina ja Metstaguse mõisad.

Järva-Jaani vallas paiknevad lisaks mitmed väljaarendamist vajavad puhke- ja turismiobjektid (*Ida-Järvamaa koostööpiirkonna arengustrateegia põhijooned*):

- ✓ Järva-Jaani huvimets, mille piiresse jääb Jalgsema veesäilitusala - maaliline karstijärv, kus kohtab rohkesti linde. Järv on hästi vaadeldav, idaservas on kõrge nõlv ja metsatukk, kuhu sobib vaatlus- ja puhkekoht. Järve kaldal on admiral Johan Pitka ja kirjanik Peäro-August Pitka-Ansomardi kodukoht. Hoonetekompleksi rehetaresse on planeeritud vendade elu kajastav mälestustuba.
- ✓ Kagavere-Kuksema karstiväli (vaateplatvormid, õpperajad) koos Kuksema suure kurisu eksponeerimisega ning Järva-Jaani matkaradade (nii loodus- kui kultuurilooliste) väljaarendamisega. Paikkonnas esineb eksponeerimist vääriv karukuklase asukoht. Suurvee ajal on karstijärv linnurohke.
- ✓ Orina mõis (17. saj. I pool, 19. saj. algusest kasutusel koolimajana)
- ✓ Metstaguse mõis (eravalduses)
- ✓ Kuksema kabel.

Alates 2006 aasta kevadest on turistide ja puhkajate ja loomulikult kohalike elanike teenindamiseks loodud Sirtsu Pubi, mis sai tuge nii EAS-ilt kui Järva-Jaani vallavalitsuselt. Ööbida on võimalik EELK Järva-Jaani koguduse pastoraadis (8 kohta), Kubja ürditalus (10 kohta, eriti huvipakkuv botaanikahuvilistele), Jürimardi talus Metsla külas.

Kool:

Järva-Jaani alevis tegutsev gümnaasium on oma 150 tegevusaastaga üks Järva-Jaani vanemaid. 2007 aasta sügisel õpib koolis 227 õpilast päevases ja 42 õpilast kaugõppes. Järva-Jaani gümnaasiumi kaugõppe osakond võimaldab omandada põhi- ja keskharidust täiskasvanutel, kellel minevikus on haridustee katkenud. Järva-Jaani gümnaasiumis töötab 31 õpetajat, kellest 30 omab kõrgharidust.

Lasteaed:

Järva-Jaani avati lasteaed 1948. aastal. Praegu käib lasteaias 68 last. 2006 aastal remonditi ja suurendati lasteaeda, et oleks võimalik alustada

ka neljanda rühmaga. Lasteaias töötab 18 inimest, kellest 14 on peadagoogiline personal.

Kultuur:

Kultuuriasutustest asub vallas Järva-Jaani kultuurimaja, kus toimub aktiivne kultuuritegevus ja viiakse läbi mitmeid üritusi ning toimivad järgnevad huviringid:

- ✓ Laste ja täiskasvanute liikumisrühmad;
- ✓ kõhutants;
- ✓ muusikaõpetus;
- ✓ noortebändid;
- ✓ noorte puhkpilliõpe;
- ✓ laste laulu- ja mänguring;
- ✓ naisrahvatantsurühm "Taveri";
- ✓ segakoor;
- ✓ country line-tantsu kursused;
- ✓ näitering;
- ✓ kinoklubi;
- ✓ puhkpilliorkester "5P".

Järva-Jaani Tuletõrje Selts tegutseb aktiivselt nii vallas kui väljaspool valda, reklaamides nii seltsi, Järva-Jaani alevit kui tervet valda. Tuletõrje Seltsi üheks suuremaks ettevõtmiseks on Järva-Jaani Tuletõrjemuuseum, millest suuresti tänu seltsi aktiivsele tegevusele on saanud üks valla ja alevi tuntumaid atraktsioone. Lisaks on seltsi poolt loodud vanatehnika varjupaik, kus võib näha erineva suuruse ja vanusega masinaid. Tuletõrjeseltsi algatusel on loodud Järva-Jaani valda kinomuuseum. Samuti on Järva-Jaanis Orina mõisas Järva-Jaani muuseum, kus on võimalik tutvuda kihelkonna ajaloo.

Vanemaealise elanikkonna seltsitegevus toimub enamasti Järva-Jaani Pensionäride Seltsi ja Päevakeskuse eestvedamisel. Traditsiooniliselt toimuvad vallas: vabariigi aastapäeva tähistamine, valla päevad, jaanituli, veepidu, laste lauluvõistlus, emadepäeva- ja jõulukontserdid, liikumisrühmade pidu. Väliürituste korraldamist takistab korraliku lava puudumine.

5. Üldplaneeringu seotus asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega

5.1. Euroopa Liidu kõrgemad ruumilise arengu dokumendid

Euroopa Ruumilise Arengu Perspektiiv (European Spatial Development Perspective - ESDP). Euroopa ruumilise arengu perspektiiv on juhend Euroopa Komisjoni määruse 97/150/EK järgimiseks, mis on välja töötatud Euroopa Konsultatiivse Foorumi poolt 1999. aastal. ESDP peamiseks ruumilise arengu eesmärgiks on Euroopa Liidu territooriumi tasakaalustatud ja jätkusuutlik areng, mis tagatakse liikmesmaade koostöoga (sealhulgas uute ja vanade riikide koostöoga) ruumiliste arengustrateegiate väljatöötamisel, arvestades kohalikke olusid ja eripärasid. Riigid peaksid keskkonnakaitseliste piirangutega püüdma vältida Euroopa killustumist ning tükeldamist olemasolevate ja planeeritavate transpordikoridoridega, arendama territooriumit komplekselt ning tagama üldise veeringe säästva majandamise ning kavandama leevendusmeetmeid kliimamuutustele kohaliku ja globaalse taseme võtmes.

Toonitatakse maapiirkondade maakasutusstrateegiate väljatöötamise vajalikkust ja ruraalsete alade mitmekesistamise vajalikkust, et vältida uute liikmesriikide kiirest majanduskasvust tingitud regionaalseid lõhesid ning maapiirkondade mahajäämist. Jätkusuutliku ja tervikliku sünergilise arengu aluseks on maapiirkondade ja linnadevaheline koostöö, mistõttu on vajalik perifeersete ja kohati marginaliseerunud maapiirkondade maakasutusstrateegiate väljatöötamine koostöös lähedalasuvate linnadega. Ühe eesmärgina käsitletakse linn-maa suhete tasakaalustatud süsteemi arendamist. Oluline on olemasoleva arengupotentsiaali toetamine infrastruktuuri ja teadmiste kättesaadavuse parandamise abil ning erinevate kohalike eripärade ja oludega arvestamine läbi loodus- ja kultuuripärandi kaitse. Regionaalse konkurentsivõime tõstmiseks maapiirkondades on vajalik väikeste ja keskmise suurusega linnade teeninduse miinimumtaseme säilitamine.

Üldplaneeringu käigus maakasutusstrateegia väljatöötamisel on eesmärgiks olnud kõigi võimaluste ära kasutamine ja innovatiivsete võimaluste loomine, vähendamaks elukorralduslikku liikumisvajadust. Üldplaneeringu koostamisel peeti oluliseks majanduskeskkonna arenguks sobivate ruumiliste lahenduste otsimist. Kasvupiirkondadena nähakse eelkõige suuremaid külakeskuseid.

1992. alustati Läänemere ümbrust hõlmava dokumendi „**Visioonid ja strateegiad Läänemere regioonis**” (**"Visions and Strategies around the Baltic 2010/ VASAB 2010"**) väljatöötamist. Koostöös osalesid: Soome, Rootsi, Norra, Taani, Saksa, Poola, Valgevene, Venemaa (Peterburi linn, Kaliningradi ja Leningradi oblastid), Leedu, Läti ja Eesti. Eesmärgiks oli Läänemere piirkonna identiteedi tugevdamine ning ruumiliste

struktuuride väljatöötamine, konkureerimaks globaalses majanduses teiste regioonidega. 1994. aastaks valmis ühine kontseptsioon - "*Common Vision of Strategic Spatial Development of the Baltic Sea Region*".

Visioonis kirjeldatakse ruumilisi struktuure läbi kolme põhielemendi:

- ✓ linnade ja linnaliste asulate süsteem (pärlid/*pearls*);
- ✓ linna ja asulaid omavahel ühendavad infrastruktuuri võrgustikud (nöörid/*strings*);
- ✓ ning teatud maakasutusega alad (lapid/*patches*).

Erinevate funktsioonidega ja maakasutusega alade säilitamise eesmärk keskendub eriti maapiirkondade mitmekesistamise ja tugevdamise temaatikale, et oleks tagatud looduslikult ja kultuuriliselt meeldiva ning elujõulise elukeskkonna säilimine. Ühtne väärtuslike loodus- ja kultuuralade võrk toetab dünaamilist ja tasakaalustatud elukvaliteeti.

Eesmärgid elukvaliteeti parandavate kompensatsioonialade arengus on:

- ✓ maapiirkondade mitmesuguse omavahelise koostöö edendamine, vähendamaks nende ja keskuste vahelisi erinevusi;
- ✓ rahvusvahelise transpordivõrgustiku loomine läbi Läänemere regiooni;
- ✓ rannikualade ja saarte integreeritud areng;
- ✓ pöörata erilist tähelepanu rannikualade kaitsele ja arendamisele;
- ✓ Läänemeremaade loodus(kaitse)- ja puhkealade võrgustiku loomine.

Läbi kolme struktuuri põhielemendi võib Järva-Jaani valda kirjeldada kui lappi, mis on nööridega ühendatud Tapa ja Paidega.

Natura 2000 on tervet Euroopat hõlmav kaitstavate alade võrgustik, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse. Euroopa Liidu liikmesmaana peab Eesti korraldama Natura 2000 aladel loodusväärtuste säilimise. Natura 2000 võrgustik jaguneb kaheks: linnudirektiiviks (direktiiv 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta) ja loodusdirektiiviks (direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ja loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta).

Linnudirektiivi eesmärk on kaitsta kõiki linde tapmise ja püüdmise eest, piirata lindude küttimist ja nendega (samuti nende kehaosade ning neist valmistatud esemetega) kaubitsemist. Direktiivi kohaselt tuleb moodustada üle-euroopaliselt ohustatud liikide ja rändliikide elupaikade kaitseks spetsiaalsed linnualad. Kuigi direktiivi järgi on kõik linnud, samuti nende munad, pesad ja elupaigad kaitstud, on siiski direktiivi lisades kirjas nii liigid, mida tuleb kaitsta, kui ka liigid, mida võib küttida ja millega võib kaubitseda.

Loodusdirektiivi eesmärgiks on ohustatud looma- ja taimeliikide ning nende elupaigatüüpide ja kasvukohti kaitstes aidata kaasa looduse

mitmekesisuse säilimisele ning taastamisele. Kaitset nõudvad elupaigatüübid, taimede ja loomade loetelu on toodud loodusdirektiivi lisades.

Järva- Jaani vallas asub üks Natura 2000 kaitse alla kuuluv loodusala. Linnudirektiiviga kaitstavaid alasid vallas ei ole.

5.2. Eesti Vabariigi planeeringudokumendid

Säästev Eesti 21 eesmärk on Eesti riigi ja ühiskonna arendamine strateegia aastani 2030, sihiga ühendada globaalsest konkurentsist tulenevad edukusenõuded säästva arengu põhimõtete ja Eesti traditsiooniliste väärtuste säilitamisega. Tegu on kogu ühiskonnaelu haarava arengukavaga, mitte üksnes ökoloogilistele küsimustele suunatud strateegiaga.

Säästev Eesti 21 dokumendis esitatud peamised eesmärgid on:

- ✓ Eesti kultuuriruumi elujõulisus – Mida püütakse saavutada läbi rahvuskeelse hariduse, rahvuskeelel põhinev kultuuriloom (sh teadus), rahvuskeelse suhtlemise ning rahvuslike kultuuriväärtuste ja käitumismallide funktsionaalsus igapäevases elukorralduses ja kõigis eluvaldkondades.
- ✓ Heaolu kasv – Mida püütakse saavutada läbi majandusliku jõukuse, turvalisema elukeskkonna ja mitmekesisemate võimalustega.
- ✓ Sidus ühiskond – Eesmärgiks on vältida suuri erinevusi Eesti eri piirkondade vahel. Kokkulepitud tegutsemise eelkõige neis sotsiaalelu valdkondades, kus on kujunenud oht pikaajaliste vastasseisude/tõrjutuse kujunemiseks – põlvkonniti edasikanduv vaesus, hariduslik tõrjutus, perifeersete elupiirkondade mahajäämus jms.
- ✓ Ökoloogiline tasakaal - Üldiseks eesmärgiks on looduse isetaastumisvõime lülitamine looduskasutusse. Eesmärgiks on saavutada olukord, kus inimene ei käsitle keskkonda kui kaitset vajavate objektide kogumit, vaid kui tervikut, mille osaks ta ise on. Sihiks on looduse kui väärtuse ning kui ühiskonna keske arenguressursi kooskäsitus Eesti üldise edenemise kontekstis.

Üleriigiline planeering Eesti 2010 (heaks kiidetud ja selle elluviimise tegevuskava kinnitatud Vabariigi valitsuse 19. septembri 2000.a. korraldusega nr. 770-k) on aluseks kõigile Eesti Vabariigi territooriumil koostatavatele strateegilistele planeerimisdokumentidele, kuna planeering sätestab riigi üldised arengusuunad ning seab aluspõhimõtted maakasutuse reguleerimisele ja planeerimisele. Planeeringu koostamisel on arvestatud Euroopa Liidu planeerimisdokumentatsiooniga ning ruumilise planeerimise heade tavadega.

Riikliku planeeringuga on seatud kesksed arengueesmärgid, mida täpsustatakse valdkonnapõhiste (asustus, transpordiühendused, energeetika ning roheline võrgustik) eesmärkidega:

- ✓ Inimese põhivajaduste rahuldamise ruumiline tagamine.
- ✓ Eesti asustussüsteemi- ja maastikustruktuuri väärtuste säilitamine ja edasiarendamine.
- ✓ Asustuse ruumiline tasakaalustamine.
- ✓ Eesti hea ruumiline sidumine Euroopaga.
- ✓ Looduskeskkonna hea seisundi säilitamine ja parandamine.

5.3. Maakondliku ja kohaliku tähtsusega dokumendid

Järva maakonna teemaplaneering „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” ja teemaplaneeringu lisad 1 (Järvamaa väärtuslikud maastikud) ja 2 (**Järvamaa roheline võrgustik**).

Teemaplaneeringu peamiseks eesmärgiks on loodus- ja keskkonnakaitseliselt põhjendatud ruumistruktuuri tagamine. Toetudes erinevate infrastruktuuride paiknemine ja vajaduste analüüsile, seati aladele vajalikud kasutustingimused, mis peaksid tagama säästva ja jätkusuutliku arengu.

„Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” on aluseks:

- ✓ Valdade üldplaneeringu koostamisel;
- ✓ valdade arengukavade koostamisel;
- ✓ maakorralduskavade koostamisel;
- ✓ metsakorralduskavade koostamisel;
- ✓ looduskaitse korraldamisel väljaspool kaitsealasid;
- ✓ üleriigilise infrastruktuuri planeerimisel.

Rohelise võrgustiku projekteerimise esimeses etapis telliti AS Regiolt võrgustiku elementide genereerimine ja lasti selle alusel konstrueerida esialgne naabermaakondadega ühilduv roheline võrgustik, mida täpsustati edasise töö käigus.

Järva-Jaani vallas paikneb kaks maakonna väikest koridori (K9). Lisaks paikneb valla äärealadel neli maakonna suurt koridori (K8), mis asuvad osaliselt valla territooriumil. Lisaks rohelise võrgustiku koridoridele paikneb vallas ka kaks tugiala, mis mõlemad ulatuvad osaliselt valla territooriumile

Väärtuslike maastike määramise etapis koostati Järvamaa väärtuslike maastike andmebaas, mida hiljem täiustati rühmatööde käigus, koos omavalitsuse planeeringuspetsialistidega.

Järva-Jaani valda jääb kaks väärtusliku maastiku (Järva-Jaani – Kuksema maastik ja Karinu maastik) ning 2 väärtuslikku teelõiku (Järva-Jaani – Pikevere ja Jootme – Koeru)

Järva-Jaani – Kuksema maastik. Väärtuslik maastik hõlmab Järva-Jaani alevit ning osa Kuksema ja Kagavere külast alevikust lõunas ja edelas, laiudes kokku 773 hektaril. Teemaplaneerigu lisa 1 „Järvamaa väärtuslikud maastikud” asetab Järva-Jaani – Kuksema maastiku väga väärtuslike maakondliku tähtsuse alade hulka. Lisaks tehakse järgnevad soovitud maakasutuse, ehitustegevuse ja hoolduse osas:

- ✓ Paigaldada infoskeemid;
- ✓ leida vahendid veskihoone korrastamiseks;
- ✓ heakorrastada aleviku Tamsalu-poolne sissesõidu ümbrus;
- ✓ jätkata tehisjärve ümbritseva luhaniidu regulaarset hooldust;
- ✓ korrastada ja tähistada Kuksema karstiala ning jätkata selle regulaarset hooldamist;
- ✓ tähistada erinevate sipelgaliikide elupaigad ja tagada nende säilimine;
- ✓ korrastada Koti e. Õpetaja allika ümbrus.

Karinu maastik. Järva-Jaani - Tamsalu maantee, Järva-Jaani - Pikevere - Ebavere maantee ja Jootme - Koeru maantee vahel, Järva-Jaani alevist idas paiknev ala hõlmab Karinu küla põhjapoolse osa, mõisaansambli koos pargi ja alleega, karstijärve (järvistu) koos järvetaguse sooga, lubjakivikarjääri ning kahte kolhoosi-perioodil ehitatud elamukvartalit Jootme - Koeru tee ääres, ulatudes põhjast maakonna piirini. Kokku hõlmab ala 181 hektarit. Teemaplaneerigu lisa 1 „Järvamaa väärtuslikud maastikud” asetab Karinu maastiku väga väärtuslike maakondliku tähtsuse alade hulka. Lisaks tehakse järgnevad soovitud maakasutuse, ehitustegevuse ja hoolduse osas:

- ✓ Paigaldada ala infoskeemid ning tähistada olulisemad objektid;
- ✓ tähistada Karinu kultuurilooline matkarada;
- ✓ korrastada ja eksponeerida paepaljand;
- ✓ hooldada regulaarselt karstitiikide ümbrust.

Järvamaa jäätmekava on maakonna jäätmehoolduse arengukava, mis koostatakse üleriigilise jäätmekava alusel ning on aluseks omavalitsuste jäätmekavade koostamisel. Järvamaa jäätmekava eesmärgiks on jäätmehoolduse korrastamine maakonnas. Üha arenev jäätmekäitlus süsteem ei ole taganud veel jäätmete koguste ja nende ohtlikkuse vähendamise, taaskasutamise ja keskkonnaohutu ladestamise. Vajalik on luua alternatiivseid jäätmekäitluse tehnoloogiaid nagu taaskasutamine, sorteeritud kogumine, kompostimine, keskkonnaohutu ladestamine jne. Jäätmekava on koostatud AS Kobrase ja Järvamaa keskkonnateenistuse koostööna 2002. aastal. Hiljem on jäätmekava täiendatud ja kaasajastatud.

Järvamaa jäätmehoolduse üldised eesmärgid on järgmised:

- ✓ Jäätmetekke ja jäätmete edasise käitlemise ohjamine;
- ✓ omavalitsuste haldussuutlikkuse tõstmine nii jäätmekäitluse korraldamise kui ka järelvalve suhtes;

- ✓ jäätmetekke vähendamine ja tekkivate jäätmete taaskasutamise suurendamine;
- ✓ ladestatavate jäätmete koguse ja selles biolagunevate jäätmete osatähtsuse vähendamine;
- ✓ optimaalse jäätmejaamade võrgu rajamine ja kõige lähema keskkonnakaitseliselt sobiva jäätmekäitlus koha kasutamine;
- ✓ ohtlike jäätmete kogumissüsteemi arendamine;
- ✓ võimalikult suure arvu jäätmetekitajate haaramine jäätmete kogumise ja käitlemise süsteemi;
- ✓ kontroll meditsiinijäätmete tekke ja käitlemise üle;
- ✓ vanade prügilate keskkonnaohutu sulgemine.

Järvamaa arengustrateegia aastani 2010 eesmärgiks on kokkulepitud põhimõtete alusel kavandada maakonna arengut suunavad strateegilised tegevussuunad ja raamid edasisteks tegevusteks.

Järvamaa arengustrateegia:

- ✓ teadvustab Järvamaa probleemid, arengusuunad, arengueeldused ja investeerimis-suunad maakonna kõikidele piirkondadele ja elanikele;
- ✓ võimaldab kõige otstarbekamalt arenguks suunata suhteliselt napid ressursid: raha ja muud arendustegevusega seotud kulud;
- ✓ võimaldab eri huvigruppide koondamist ühiste kokkulepete sõlmimiseks ja otsuste tegemiseks.

Järva Maavalitsuse poolt koostatud strateegiadokument on mõeldud maakonna omavalitsustele, ettevõtjatele, teistele riigiasutustele ja kolmandale sektorile. soovituslik, kirjeldamaks eluvaldkondade ja paikkondade arengut strateegia dokumendi alusel suunatakse. Maakonna arengustrateegia on oma sisult sotsiaalse iseloomuga, kuna üldiseks eesmärgiks on piirkonna sotsiaal-majanduslik areng. See tähendab, et kõikide programmide, tegevuste ja projektide eeldatav tulemus peab kajastuma esile toodud sotsiaalsete probleemide ja vajaduste lahendamisel.

Järvamaa arenguvisionidest on Järva-Jaani seisukohalt olulisemad:

- ✓ Maakonnas on omavalitsuste ühinemise teel moodustunud olulise haldusmõjuga omavalitsused;
- ✓ arenenud on niššiturism;
- ✓ mitmekesine majandusstruktuur, peamiselt väike- ja keskettevõtted;
- ✓ tootmisettevõtted on orienteeritud kohalikele ressurssidele, kuid koostöös teadusasutuste ja tehnoloogiafirmadega orienteeritud ajumahukale lisandväärtusele;
- ✓ maakonna külakonnad on omavahel läbi kohalike keskuste ühendatud Paide linnaga;
- ✓ täiskasvanukoolitus on läbi põimunud inimeste töö ja igapäevaste tegevustega, hõlmates väga erinevas vanuses inimesi.

Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlik ala. Nimetatud dokument annab ülevaate Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikute alade olukorrast. Dokumendi on koostanud AS Maves 2006. aastal. Kokku hõlmab Pandivere nitraaditundlik ala 2382 km². Nitraaditundlikul alal on sisseviidud piirangud majandustegevuseks Vabariigi Valitsuse määrusega nr 17 „Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundliku ala kaitse-eeskiri”. Keskkonnaministri 30.06.2003. a käskkirjaga nr 487 määrati nitraaditundliku ala valitsejad, kelledeks on Järvamaa, Lääne-Virumaa ja Jõgevamaa keskkonnateenistused oma halduspiirides.

Perioodil 2000-2005 tehtud mõõtmised näitavad, et Järva-Jaani põhjavees on vähenenud nitraatiooni kontsentratsioon alla 25 mg/l, mis näitab, et majandustegevuseks kehtestatud piirangud oma parandanud olukorda võrreldes 1980-date aastate lõpuga. Kõige puhtam veekeskond oli 1995. a. põllumajandustootmise intensiivsuse taastudes on ka nitraatiooni kasv põhjavees vältimatu. Kui põllumehed tahavad kasutada maksimaalselt lubatud väetamise võimalust kogu haritavaal Pandivere nitraaditundlikul alal, muutub olukord sama halvaks kui kaheksakümne date aastate lõpul, kui Järvamaal kasutati lämmastikväetisi 134 kg/ha. Keskmiseks nitraatiooni sisalduseks põhjavees võib kujuneda 30-40 mg/l, mille tulemusena 20-40% erakaevude veest muutub joogiks kõlbmatuks.

Pärnu alamvesikonna veemajanduskava on oluline ja keskne administratiivse juhtimise tööriist. Veemajanduskava peab sisaldama endas veemajandamise eesmärgi alamvesikonnas, ülevaadet veekogudest, inimtegevusest tulenevat mõju, hinnangut veekogudele ja veekasutuse majanduslikku analüüsi.

Veemajanduskava, selles määratletud kohustusi, ülesandeid ja eesmärgi tuleb arvestada kohaliku omavalitsusüksuse ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kavas, üld- ja detailplaneeringute koostamisel või nende ülevaatamisel ja muutmisel

veemajanduskava käsitleb järgmisi põhieesmärgi:

- ✓ kogu elanikkonna varustamine ohutu joogiveega;
- ✓ põhjavee kvaliteedi ja hulga tagamine;
- ✓ pinnaveekogude võimalikult looduslähedane seisund sõltuvalt veekogu tüübist ja kasutamisest;
- ✓ veekeskonnaga seotud vee-elustiku mitmekesisuse säilimine;
- ✓ rannikumere ja ranniku väärtuse säilimine;
- ✓ veevarude kasutamise võimalused ja -piirangud on selgelt määratletud ning toetavad säästlikku majandusarengut;

Lääne-Eesti vesikonna Harju alamvesikonna veemajanduskava eelnõu seisuga 08.06.2007 Veepoliitika raamdirektiivi ja veeseadusega määratud veemajanduse eesmärgiks on veekogude ja põhjavee hea seisundi tagamine. Vee kaitse ja kasutamise abinõud planeeritakse veemajanduskavaga. Veemajanduskava sisaldab ülevaate inimtegevuse

mõjust veele, hinnangu veekogude seisundile, majandusanalüüsi, vee majandamise eesmärgid ja meetmekava eesmärkide elluviimiseks. Harju alamvesikonna maismaa- ja veealad hõlmavad peaaegu kogu Harjumaad, osaliselt Lääne-, Rapla-, Järvamaad ja Lääne-Virumaad.

Järva-Jaani vallast kuulub Harju alamvesikonna veemajanduskavaga piiritletud alasse vaid valla põhjatipp.

Peipsi veemajanduskava: Dokument annab ülevaate hõlmatavast alast, pöörates erilist rõhku veele. Vaadeldakse inimtegevuse mõju nii pinna- kui põhjaveele vaadeldes nii punkt kui hajureostusallikaid. Määratakse kaitstavad pinna- ja põhjavee alad. Meetmekavas tuuakse välja põhi ja lisameetmed kui minimaalsete keskkonnanõuete täitmisest ei piisa vee hea seisundi saavutamiseks ja kogu elanikkonnale ohutu keskkonna ja elustiku soodsa seisundi tagamiseks. Põhimeetmete hulka on lülitatud selgete ja oluliste mittevastavuste likvideerimine.

Järva-Jaani vallast kuulub Peipsi veemajanduskavaga hallatavasse alasse valla kagunurk.

Pandivere põhjavee alamvesikonna veemajanduskava: Vesikonna veemajanduskava on dokument, milles arvestades kohalikke olusid, korraldatakse vee kasutamist ja kaitset vesikonnapõhiselt.

Veemajanduskavas määratletud kohustusi, ülesandeid ja eesmärgi tuleb arvestada kohaliku omavalitsusüksuse ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kavas, ettevõtluse arendamisel, üld- ja detailplaneeringu koostamisel või nende ülevaatamisel ja muutmisel.

Veemajanduskavas antakse ülevaade:

- ✓ veekeskkonna seisundist;
- ✓ inimtegevuse mõjust pinna- ja põhjaveele;
- ✓ kaitstavatest piirkondadest;
- ✓ keskkonnajärelevalvest ja –seirest;
- ✓ keskkonnaeesmärkidest;
- ✓ veekasutuse analüüsist;
- ✓ meetmekavast.

6. Üldplaneeringuga kavandatavate tegevuste ja võimalike arengualternatiivide kirjeldus

6.1 Üldplaneeringu üldised põhimõtted ja maakasutusstrateegia

Järva-Jaani valla üldplaneeringu põhiülesanne on määrata omavalitsuse ruumilise arengu põhisuunad, võttes aluseks olemasolevate ja perspektiivsete ressursside parima kasutusviisi. Üldplaneering on ühtlasi aluseks detailplaneeringute koostamisele, maakorralduslike tööde ja projekteerimistööde tegemisele.

Järva-Jaani valla rahvastik on koondunud peamiselt Järva-Jaani alevisse ning nelja olulisemasse külakeskusesse (Karinu, Metstaguse, Kuksema ja Jalgsema). Järva-Jaani valla üldplaneeringuga on kavas vallast kujundada kõrge elukvaliteediga piirkond, kus on meeldiv elada ja töötada. Üldplaneeringuga on kavas arendada ettevõtlus- ja tootmisalasid, mis vahelduvad mitemete puhke- ja virgestusaladega ning tagatakse rohevõrgustiku säilimine.

Järva-Jaani valla üldplaneeringu koostamisel jaotati vald piirkondadeks ning aladele koostati ruumilised arenguvisionid, mida väljendati soovitud ja mittesoovitud olukorra ning probleemide kirjapanemisega. Piirkondade ruumilised arenguvisionid on toodud üldplaneeringu tekstis.

Järva-Jaani valla piirkonnad:

- ✓ Järva-Jaani (Järva-Jaani alev ning Kuksema, Metstaguse, Jalalõpe ja Kagavere külad)
- ✓ Jalgsema (Jalgsema ja Seliküla külad)
- ✓ Karinu (Karinu, Ramma ja Metsla külad)

Valla arengusuundade täpsustamiseks ning üldplaneeringu elluviimiseks on määratud valdkondlikud maakasutusstrateegiad, mis suunavad ehitus- ja arendustegevust.

Loodusobjektide ja –alade kasutusstrateegia

- ✓ Olemasoleva väärtuslik looduskeskkonna säilimine
- ✓ Looduse mitmekesisuse säilimine;
- ✓ Väärtuslike maastike, ökosüsteemide ja liikide kaitstus;
- ✓ Pärandkultuurimaastike ökoloogilise, kultuurilis-ajaloolise, esteetilise ja identiteeti toetava väärtuse säilimine;
- ✓ Looduslähedase elulaadi ning looduslike alade ruumilise kättesaadavus.

Majanduskeskkonna seotud alade kasutusstrateegia

- ✓ Keskkonda mõjutava ettevõtluse piiramine looduskaunites kohtades ning elamualade lähedal;
- ✓ Olemasolevate tööstusalade efektiivsem kasutuselevõtmine;
- ✓ Olemasolevatele ettevõtetele arenguruumi võimaldamine;
- ✓ Reguleeritud puhkemajandusliku iseloomuga äri- ja teenindussfääri arengu soodustamine looduskaunitel aladel;
- ✓ Põllumajandusliku maa sihtotstarbelise kasutuse soodustamine;
- ✓ Täiendavate teenindus- ja tootmiskaade määratlemine.

Elu- ja sotsiaalkeskkonnaga seotud alade kasutusstrateegia

- ✓ Rahuliku ja turvalise elukeskkonna säilitamine ja arendamine;
- ✓ Sotsiaal-, tervishoiu-, hariduse-, kultuuri- ja spordiobjektide kaasajastamine;
- ✓ Elamupiirkondade, puhkemaastike ja ühiskondlike objektide vahelise kergliiklusteede võrgu arendamine;
- ✓ Juurdepääsude tagamine.

Infrastruktuuri ja kommunikatsioonidega seotud alade kasutusstrateegia

- ✓ Säästva ja jätkusuutliku arengu tagamine;
- ✓ Elu- ja majanduskorralduse kvaliteedi tagatus;
- ✓ Säilitada olemasolev väärtuslik looduskeskkond;
- ✓ Parandada kohalikku elukvaliteeti;
- ✓ Tõsta ettevõtete konkurentsivõimet.

Järgnevad peatükid (6.2., 6.3 6.4., 6.5.) annavad ülevaate Järva-Jaani valla üldplaneeringuga kavandatud tegevustest. Analüüs on teostatud üldplaneeringu eskiislahendusele seisuga juuni 2007.

6.2. Üldplaneeringuga kavandatud tegevused

6.2.1 Looduskeskkond

Roheline võrgustik: Rohelise võrgustiku määramisel on aluseks võetud Järvamaa Maakonna Teemaplaneering „Asustust ja maalkasutust suunavad keskkonnatingimused”. Järva-Jaani vallas rohelise võrgustiku tuumalasid ei ole. Üldplaneering määrab antud alade kasutamistingimused, millega piiratakse majandustegevust Kõik Järva-Jaani vallas asuvad rohelise võrgustiku koridorid on märgitud üldplaneeringu kaardil. Üldplaneeringuga ei täpsustata rohevõrgustiku piire ega võimalikke konfliktialasid.

Säilitatavad ja kaitstavad loodusobjektid:

Järva-Jaani vallas säilitatavad ja kaitstavad loodusobjektid on:

Pargid

- ✓ Karinu park
- ✓ Kuksema park
- ✓ Kuksema kabelipark
- ✓ Orina mõisapark
- ✓ Pastoraadi park

Üksikobjektid

- ✓ Karinu ohvrikivi (Orjakivi ehk Katkukivi)
- ✓ Jalgsema kahevennakask

Hoiualad

- ✓ Jalgsema hoiuala

Järgitakse kõiki seadustest tulenevaid piiranguid. Üldplaneeringuga ei seata täiendavaid piiranguid.

Euroopa Liidu Natura 2000 võrgustiku alad:

Järva-Jaani vallas asub üks Natura 2000 loodusdirektiivi kaitse alla kuuluv ala – Jalgsema. Linnudirektiivi alla kuuluvaid alasid Järva-Jaani vallas ei leidu. Natura 2000 alade arendamisele seatavad kitsendustingimused tulenevad looduskaitseseadusest, täiendavaid tingimusi üldplaneeringuga ei määrata.

Miljööväärtuslikud maastikualad: Järva-Jaani valla üldplaneeringuga reserveeritakse miljööväärtuslikud maastikualad vastavalt Järvamaa Maakonnaplaneeringu Teemaplaneeringule „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused”:

II Klassi alad:

- ✓ Järva-Jaani – Kuksema maastik
- ✓ Karinu maastik

Ilusate vaadetega teelõigud:

- ✓ Järva-Jaani – Pikevere
- ✓ Jootme – Koeru tee

Üldplaneering keelab neil aladel ilma äärmise vajaduseta püstitada ruumilise mõjuga objekte, mis võiksid rikkuda maastike ilmet. Ehitiste püstitamisel peab jälgima nende sobivust miljöösse. Tuleb säilitada poollooduslikud kooslused

Lisaks maakonnaplaneeringust tulenevatele miljööväärtuslikele maastikele reserveeritakse üldplaneeringuga täiendavad miljööväärtuslikud alad ja üksikobjektid:

- ✓ Järv ja järve äär Järva-Jaani alevis
- ✓ Raudtee hekid Järva-Jaani alevis

- ✓ Kasekoppel Järva-Jaani alevis
- ✓ Jalgsema järv ja selle ümbrus
- ✓ Karinu järvestik ja selle ümbrus
- ✓ Kullamäe perekonna matmispaik Karinus

Üldplaneeringus sätestatakse antud alade kasutamise ja arendamise tingimused ning ehitustingimused.

Keskkonnatundlikud alad: Järva-Jaani vallas on nõrgalt kaitstud põhjaveega alad üldplaneeringu järgi:

- ✓ Jalgsema veesäilitusala
- ✓ Karstialad Jalgsema ja Roosna vahel Liutsalus
- ✓ Karinu, Metsla, Ramma ja Kuksema karstiväljad

Rohealad: Üldplaneeringuga klassifitseeritakse rohealadena pargid, haljasalad, parkmetsad, looduslikud haljasmaad, kaitsehaljastusmaa, hekid ja puisniidud. Üldplaneeringuga säilitatavad rohealad tõstavad elukeskkonna kvaliteeti, on sobilikud vaba aja veetmiseks ja pakuvad võimalusi vabas õhus sportimiseks ning harrastusteks

Uusi rohealasid üldplaneeringuga ei kavandata (kõik reserveeritud alad on praegu juba eksisteerivad rohealadena), peale planeeritava Kaitseheki (HP15) Järva-Jaani alevis, mis tagab kõrghaljastuse planeeritava elamupiirkonna (EV2) ja krossiraja (B13) vahele. Üldplaneeringuga on seatud igale rohealale eraldi kasutamise ja arendamise tingimused ning üldised tingimused kõigile rohealadele. Hooneid ei ole lubatud rohealadele rajada.

Vee-ala ja kallas: Üldplaneeringuga säilivad kõik olemasolevad vee- ja kaldaalad, uusi alasid juurde ei planeerita. Piirangud ja kitsendused tulenevad veeseadusest. Täiendavaid piiranguid üldplaneeringuga ei sätestata. Tähtsamade veekogude juurdepääsukohad on kantud kaardile.

6.2.2 Majanduskeskkond

Tootmismaa: Tootmismaana käsitletakse antud üldplaneeringus kõiki tootmistegevusega seotud alasid (sh. tööstuslik tootmine, loomakasvatus ning ladustamine).

Üldplaneeringuga säilitatakse kõik olemasolevad tootmisega ja tööstusega seotud maa-alad. Uute tööstus- ja tootmismaade eraldamine on planeeritud peamiselt olemasolevate alade laiendusena. Lisaks on tootmismaana reserveeritud mõned seni vähekasutatud ja väheviljakad põllumaad ning muud väheväärtuslikud maa-alad, lähtudes valla atraktiivsusest ettevõtjatele ning juba toimivate ettevõtete võimalikust laienemisest (vastavate maade senine juhtfunktsioon oli kas põllu- või metsamaa).

Üldplaneeringuga määratakse tootmismaadele arendamistingimused, mis näevad ette vähemalt 25 meetri laiuse puhvertsooni rajamist tootmismaade ja elamumaade vahele. Uute tootmisalade kasutuselevõtmisel on kohustuslik detailplaneeringu koostamine ning kohaliku omavalitsuse nõudmisel tuleb läbi viia keskkonnamõju hindamine. Rajatavad ehitised peavad sobima ümbruskonna arhitektuuriliste lahenditega.

Kaubandus-, teenindus ja büroohoonete maa: Üldplaneeringuga on kavas säilitada kõik olemasolevad maad. Siia alla klassifitseeritakse kõik kaubandusega tegelevad ja teenuseid pakkuvad ettevõttevormid, kaasa arvatud turismiteenused. Teenuste arendamine loob piirkonda uusi töökohti ning aitab moderniseerida infrastruktuuri.

Olulisemad arendamistingimused: alade kasutuselevõtt toimub detailplaneeringute alusel; omavalitsuse nõudmisel tuleb läbi viia keskkonnamõju hindamine; tootmisrajatiste ja elamute vahele tuleb rajada roheline ala minimaalselt 25 meetri laiuselt; objektide ümbrus nõuab kõrghaljastuse lahendeid; juurdepääs aladele ei tohi segada teisi piirkonnas paiknevaid ettevõtteid; uutel aladel rajada kaasaegsed kommunikatsioonid; ehitised peavad sobima piirkonna arhitektuuriga; lagunenud hooned tuleks lammutada ja likvideerida.

Põllumajandusmaa: Põllumajandusega seotud tootmine on Järva-Jaani vallas küllaltki tähtis ettevõtlusharu ning seetõttu on seatud eesmärgiks säilitada peamised tootlikud põllumajandusmaad. Põllumaad, mis üldplaneeringu käigus on saanud uue juhtfunktsiooni, on vähetootlikud või paiknevad põllumajandusliku kasutamise seisukohalt ebasobivas piirkonnas. Kuni uute alade täpsemate planeeringute selgumiseni kasutatakse neid maa-alasid põllumajanduslikuks otstarbeks. Üldplaneeringuga uusi alasid põllumajandusmaaks ei planeerita.

Väärtuslikud põllumaad säilitatakse ning tagatakse neile juurdepääs. Põllumajanduslike massiivide vahele on soovituslik jätta metsatukad, millede laius oleks vähemalt 3 kordne puude kõrgus. Muus osas järgitakse õigusaktidest tulenevaid piiranguid.

Metsamajandusmaad: Üldplaneeringuga säilivad kõik olemasolevad metsamaad, millele ei planeerita uusi juhtfunktsioone. Uusi alasid juurde ei planeerita.

Üldplaneering seab aladele täpsed arendamistingimused olenevalt metsa kategooriast. Reeglina on metsades ehitustegevus keelatud (kui ehitustegevus toimub, siis ainult detailplaneeringu alusel) ning arendamine toimub metsahoolduskavade alusel.

Maardlate maad: Siia alla klassifitseeritakse kõik mäetööstuse alad. Järva-Jaani vallad on neid kaks:

- ✓ Jalgsema kruusakarjäär
- ✓ Karinu paekarjäär

Kaevandamisel kohustab üldplaneering rakendama keskkonnasäästlike tehnoloogiad. Pärast kaevanduse lõpetamist tuleb kõik karjäärid korrastada ja luua puhkeala.

6.2. Elu - ja sotsiaalkeskkond

Elamumaad: Üldplaneeringuga ei muudeta oluliselt ajalooliselt väljakujunenud asustumustrit Järva-Jaani vallas. Säilivad kõik olemasolevad elamud. Uusi elamupiirkondi planeeritakse põhiliselt olemasolevate laiendustena. Kuni 10 % võib elamualadele lubada teenindus- ja ühiskondlike hoonete sihtotstarbelist maad. Ehitada lubatakse eelistatult ühepere- ja ridaelamuid. Korterimajade ehitamise võimalus on Järva-Jaani alevi kahes piirkonna. Maksimaalne elamu kõrgus on pere- ja ridaelamute aladel kuni kaks korrust, korterelamute puhul kuni kolm korrust. Määratud on ka minimaalne krundi suurus ning elamute vaheline minimaalne kaugus.

Puhke- ja virgestusmaa: Siia alla klassifitseeritakse kõik puhkeaja ja vaba aja veetmisega seotud alad (matkarajad, külakeskused/platsid ja supuskohad). Need alad on heakorrastatud haljas- ja metsaalad, kuhu on rajatud minimaalselt teenindavaid ehitisi, eesmärgiga võimaldada välisõhus sportimist ja lõõgastumist, kasutamist väljasõidukohtadena, vabaõhuürituste korraldamist jms. Hoonete ja rajatiste pinna suhe krundi kogupinnaga on väike, alade põhiliseks kasutuseesmärgiks on tegevus välisõhus. Antud kategooria alla mahuvad ka külaplatsid, mida samuti spordiks, vabaõhuüritusteks ja vaba aja veetmiseks kasutatakse.

Üldplaneeringuga planeeritakse uusi külaplatsid, spordiplatse, vabaaja veetmise alasid ja matkaradasid. Iga ala jaoks on eraldi määratud ehitus- ja arendustingimused. Antud kategooria aladel ei ole aktsepteeritav tootmis- ja eluhoonete rajamine. Alade arendamine nõuab ka sobivaid haljastuse lahendeid.

Ühiskondlike hoonete maa: Ühiskondlike hoonete maana säilivad olemasolevad alad ja hooned (haridusasutused, ühiskondlikud teenindusasutused, kultuurikeskused jne). Uute alade reserveerimise järele puudub suurem vajadus, kuna kõigis valla piirkondades on väljakujunenud ühiskondliku keskused. Vajalik on ühiskondlike objektide korrastamine: juurde- või ümberehitamine ning mõningatele hoonetele uue funktsiooni leidmine.

Alade kasutuselevõtmine toimub detailplaneeringute alusel. Omavalitsuse nõudmisel tuleb läbi viia keskkonnamõju hindamine või võimalike riskide analüüs. Alade planeerimisel tuleb rajada haljastus ning ehitised peavad

sobima ümbruskonna arhitektuurilise miljööga. Lisaks tuleb kavandada parkimise lahendid ning kruntide ümber on turvalisuskaalutlustel soovitatav rajada piirdeaiad.

Miljööväärtuslikud rajatised ja alad: Üldplaneeringuga määratakse neli miljööväärtuslikku hoonestusala, mis kõik asuvad Järva-Jaani alevis. Määratud on alade kasutamise ja arendamise tingimused ning ehitustingimused.

Vaatamisväärsused: Üldplaneeringus on toodud välja Järva-Jaani valla vaatamisväärsused ning kantud need kaardile

6.2.4 Tehniline infrastruktuur

Liiklusmaa:

Olemasolev teedevõrk on tiheduselt rahuldav, kuid normaalse sõidetavuse tagamiseks ning parendamiseks on vajalik suurendada investeeringute mahtu. Üldplaneeringuga võetakse suund olemasoleva teedevõrgu kvaliteedi tõstmisele.

Üldplaneeringuga kavandatakse uute kergliiklusteede rajamist (enamus arendusi asub Järva-Jaani alevis) ning teede mustkatte alla viimist (Järva-Jaani, Jalgsema, Karinu). Planeeritakse ka uute parklate ja uute teede rajamist. Viimastest olulisemaks võib pidada Järva-Jaani ringteed. Kohaliku teedevõrgu arendamine toimub edaspidi teehoiukava alusel ning muutused kantakse kohalikku teeregistrisse. Üldplaneeringus on välja toodud teede ja liikluskorralduse üldised põhimõtted ja kaitsevööndite laiused.

Tehnoehitise maa:

Elektrivarustus: Elektrivarustuse arendamisega tegeleb Järva-Jaani vallas Eesti Energia AS. Arendaja rekonstrueerib pidevalt ülekandeliine ja alajaamasid. Elektrivõrgu arendamist nähakse ette just uute ettevõtlus- ja elamupiirkondade loomisel ja arendamisel. Kuna uued rajatavad elamupiirkonnad asuvad suhteliselt lähedal loodud võrkudele, ei tohiks uute liinilõikude rajamisega seotud kulud olla väga suured. Vallal on olemas energeetika arengukava. Üldplaneeringuga on määratud elektrivarustuse arendustingimused. Säilivad kõik olemasolevad maad. Uusi alasid üldplaneeringuga juurde ei kavandata.

Arendamisel tuleb arvestada seadustest tulenevaid kitsendusi. Soodustada alternatiivsete energiaallikate kasutamist ja võimalusel kasutada arendamisel olemasolevaid liine ja trasse.

Tänavavalgustus: Tänavavalgustuse kaasajastamist ja laiendamist nähakse ette suuremates Järva-Jaani alevis, Kuksema, Metstaguse, Jalgsema ja Karinu külakeskustes. Uutes elamupiirkondades toimub

tänavavalgustuse rajamine vastavalt kehtestatud detailplaneeringule. Vajadusel kavandatakse paigaldada tänavavalgustus spordi ja vabaaja veetmisega seotud paikadesse. Säilivad kõik olemasolevad alad.

Kohaliku omavalitsuse soovil tuleb arendusprojektide koostamisel läbi viia võimalike riskide analüüs. Visuaalse miljöö säilimise ja looduskahjude vältimise nimel on soovitatav kasutada olemasolevaid elektritrasse valgustuse rajamisel. Tänavavalgustuse rajamisel tuleb teha koostööd AS Eesti Energiaga.

Soojavarustus: Tsentraalset keskküttesüsteemi on mõttekas arendada ja kaasajastada Järva-Jaani alevis. Teistes piirkondades nähakse ette soojamajanduse arendamist lokaalsete küttesüsteemidega. Soovitatav on kasutada küttesüsteemides kohaliku taastuvenergia allikaid (näiteks puitu).

Järgida tuleb seadustest tulenevaid piiranguid. Omavalitsuse soovil tuleb teostada keskkonnamõju hindamine ja võimalike riskide analüüs.

Ühisveevärk ja kanalisatsioon: Ühisveevärgi ja kanalisatsiooniga seotud planeeringud on täpsemalt esitatud Järva-Jaani valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukavas.

Üldplaneeringuga on nõutav kasutuses mitteolevate puurkaevude tamponeerimine ja salvkaevude sulgemine.

Tuletõrje veevõtukohad: Hetkel ei ole kõik tuletõrje veevõtukohad varustatud kaasaegsete kommunikatsioonidega ning ei ole tagatud aastaringne juurdepääs. Tuletõrje veevõtukohtade arendamine toimub koostöös ettevõtjate, elanike ja arendajatega. Tuletõrje veevõtuks planeeritakse vallas vastavad piirkonnad. Täiendavaid tingimusi aladele ei kehtestata.

Telekommunikatsioon: Telekommunikatsioonidega seotud rajatiste ja võrkude arendamine toimub pidevalt ning arendajateks on teenust pakuvad ettevõtted.

Üldplaneeringuga on määratud liinirajatiste kaitsevööndi mõõtmed.

Eesmärgiks seatakse kaasaegseinternetiühenduse rajamine kogu valla territooriumil.

Jäätmekäitlusega seotud maad: Siia alla klassifitseeritakse kõik jäätmekäitlusega seotud alad (jäätmekäitlusmaa ja ohtlike jäätmete käitluse maa). Säilivad või rekonstrueeritakse olemasolevad biopuhastid ja komposteerimisväljak. Uus keskkonnajaam on planeeritud Jalgsemale. Uus biopuhasti on planeeritud Jalgsemasse.

Tingimused on seatud Järva-Jaani valla jäätmekavas. Vallas paiknevate olmejäätmevaldajatel on kohustus liituda korraldatud olmejäätmeveoga. Vähemalt kord aastas peab läbi viima ohtlike jäätmete kogumisringi.

6.3. Alternatiivid

Alternatiivsed planeeringulahendused on välja töötatud üldplaneeringu koostajate poolt. KSH eksperdid hindasid üldplaneeringu koostamisel tehtud otsuseid pädevateks ning ei pidanud vajalikuks enda poolt alternatiive lisada.

Käesoleva keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimisel kasutatakse järgnevaid alternatiive:

Alternatiiv I: Tasakaalustatud areng sisaldab looduskeskkonna säilitamise, omavalitsuse ressursibaasist tuleneva tasakaalustatud regionaalpoliitika realiseerimise, olemasolevate hoonete ja tehnilise infrastruktuuri kaasajastamise ning ruumilise valmisoleku kujundamise radikaalse arengustsenaariumi üksikelementide teostamiseks.

Alternatiiv II: Radikaalne, hüppeline areng sisaldab omavalitsuse täpset positsioneerimist, konkurentsieeliste (*asend, juurdepääs, loodusressursid, majandusruum – võrgustikud, klaster-algatused, elukorralduse ja –ruumi atraktiivsus*) defineerimist ja kasvukeskuse formeerimist.

Null-alternatiiv: Järva-Jaani vallale ei koostata ega kehtestata üldplaneeringut. Vallal puuduvad ruumilise arengu eesmärgid ning maakasutus pole määratud juhtfunktsioonide kaupa. Puuduvad täpsemad maakasutus- ning ehitustingimused. Ehitustegevus toimub detailplaneeringute alusel, mille lähtetingimused väljastab vallavolikogu maakonnaplaneeringu alusel. Arengut suunavad erinevad teemaplaneeringud ning arengukavad.

7. Alternatiivide võrdlemine ning alternatiividega kaasnevad keskkonnamõjud

Järva-Jaani valla üldplaneeringu arengualternatiive hinnatakse püstitatud KSH eesmärkide suhtes ning arvestatakse kõiki KSH programmis toodud keskkonnaelemente. Positiivseks loetakse selliseid tegureid, mis aitavad kaasa püstitatud keskkonnaeesmärkide saavutamisele, negatiivsed on keskkonnale ebasoodsad, mis tihti kaasnevad püstitatud eesmärkide saavutamisega ning vajavad leevendamist või minimiseerimist

Mõju olulisust hinnatakse järgneva hindamisskaala alusel:

Hindepunkt	Mõju olulisus
„+ 2”	tugev positiivne mõju
„+ 1”	nõrk positiivne mõju
„0”	mõju puudub
„- 1”	nõrk negatiivne mõju
„- 2”	tugev negatiivne mõju
„?”	mõju olulisust pole võimalik määrata

Arengualternatiivide paremusjärjestus saadakse hindepunktide summeerimisel alternatiivide lõikes. Kõiki KSH programmis toodud keskkonnaelemente käsitletakse võrdse kaaluga.

KSH valdkond/keskkonnaelement	Alternatiiv I	Alternatiiv II	0-alternatiiv
Looduskeskkond			
✓ Õhukvaliteet	-1	-2	-2
✓ Pinnavesi	-1	-2	-2
✓ Põhjaveevarud ja -kvaliteet	-1	-2	-2
✓ Looduslikud ja poollooduslikud kooslused	0	-1	-1
✓ Bioloogiline mitmekesisus	0	-1	-1
✓ Muld ja pinnakate	-1	-1	-2
✓ Geoloogiline ehitus	0	-1	-2
✓ Metsaressursi säilimine	+1	-1	-2
✓ Kaitsealad ja looduse üksikobjektid	+1	-1	-1
✓ Natura 2000	+1	-1	-1
Tehiskeskkond			
✓ Teed ja tänavad	+2	+2	?
✓ Tehnovõrgud ja -trassid	+2	+2	-2
✓ Tootmis- ja elamupiirkondade vastastikune mõju	+1	-1	-1
✓ Tehismaastike üldised väärtused	+1	?	?
✓ Hoonestus (tihenemine)	+2	+2	-2
✓ Miljööväärtuslikud hoonestusalad	+2	-1	-2
✓ Jäätmemajandus	+2	+2	-1
Sotsiaalkeskkond:			
✓ Inimeste tervis ja vara	+2	+1	?
✓ Erinevate rahvastikugruppide sotsiaalsed vajadused ja üldine heaolu	+2	+1	-2
✓ Kultuuripärandi säilimine	+2	-1	-2
✓ Haridussüsteem	+1	-1	-1
✓ Vaba aja veetmise võimalused	+2	+1	0
Majanduskeskkond:			
✓ Ettevõtluskeskkonna arengutingimused	+2	+2	-1
✓ Kinnisvaraturg	+2	+2	?
✓ Tööhõive	+1	+2	?
✓ Tootmine	+1	+2	-1
✓ Maavarad	+2	+2	0
Määramata parameetrite hulk	0	1	5
	+28	+4	-31

Alternatiiv I realiseerumise puhul arendatakse valla kõiki piirkondi ühtlaselt ning tagatakse võimalused mitmekülgseks arenguks. Toimub tasakaalustatud areng, mille käigus pööratakse tähelepanu looduskeskkonna säilimisele. Samas toimuvad ettevalmistused radikaalse arengustsenaariumi üksikelementide teostamiseks.

Mõju looduskeskkonnale on vähesel määral negatiivne, kuna arendustegevuse laieneb uutele aladele. Uute piirkondade arendustegevus kahjustab sealset elustikku ning suureneb reostuskoormus. Seda mõju on

püütud üldplaneeringuga vähendada, suunates arendustegevuse osaliselt varasemalt inimtegevusest mõjutatud aladele.

Alternatiivi realiseerumisega on mõju õhukvaliteedile, mullastikule ja pinnakattele ning pinnaveele põhjavee kvaliteedile nõrgalt negatiivne, kuna intensiivistub tootmistegevus, kaevandustegevus ja uute elamupiirkondade kasutuselevõtuga suureneb veetarbimine, samuti kasvavad heitveekogused ja suureneb õhusaaste. Seoses kaevandustegevusega hävib lokaalselt pinnas ja mullastik. Ühtlasi suureneb potentsiaalsete reostusallikate hulk ning sellest tulenevalt saasteoht. Kasutades leevendusmeetmeid on siiski võimalik muuta oht ümbritsevale looduskeskkonnale minimaalseks.

Nõrgalt positiivse mõjuga on antud alternatiivi realiseerumisel mõju metsaressursi säilimisele, kaitstavatele loodusobjektidele ja Natura 2000 aladele.

Mõju inimese tervisele ja varale on positiivne, kuna tagatakse piisavate roheliste puhvertsoonide loomine, mis vähendab tööstuse mõju elamualadele, paranevad sportimisvõimalused (puhke- ja virgestusalad, spordiplatsid, matkarajad). Infrastruktuuri kaasajastamine muudab elukeskkonna esteetilisemaks ja meeldivamaks.

Alternatiivi elluviimine tagab looduskaitse ning puhkealade olemasolu ja loob tingimused ettevõtluse arenguks ning alused uute töökohtade loomiseks. Nagu väljendub tabelis toodud hinnangutest, on tegemist parima alternatiiviga Järva-Jaani valla jaoks.

Alternatiiv II: Vallas toimub hüppeline areng, mille tingivad valla suured kapitalipaigutused elukorralduse ja –ruumi atraktiivsemaks muutmiseks, loodusressursside tarbimiseks ja majandusruumi võrgustike väljaarendamiseks.

Valla hüppeline areng tugevdab survet looduslikule keskkonnale. Intensiivne ehitustegevus valla erinevates piirkondades kahjustab ümbruskaudset looduskeskkonda. Kiiresti arenev tööstus suurendab reostusohtu. Tekib arendajate poolne surve laiendamaks ehitustegevust looduslikele aladele. Suurenev loodusressursi kasutamine seab ohtu eelkõige pinna- ja põhjavee kvaliteedi. Kuna eelistatud on kiire tempoga areng, on alternatiiv II kõige suurem negatiivne mõju just looduskeskkonnale.

Kuna vald parandab kiiresti elukorraldust ja soodustab majandusliku võrgustiku väljaarendamist, siis majanduslikus ja sotsiaalses valdkonnas on mõju positiivne. Paranenud sotsiaalteenused ja heal järjel majandus meelitavad valda üha rohkem elanikke. Arenev tööstus võimaldab neil hõlpsasti töökoha leida. Samas kaduv looduslähedane elukeskkond ning eeldatavad probleemid kultuuripärandi säilitamise ja haridussüsteemi

jätkusuutlikkuse tagamisega avaldavad negatiivset mõju sotsiaalkeskkonna arengule.

Tehiskeskkonnale on radikaalne areng positiivne, kuna luuakse moodne infrastruktuur. Ehitatakse uued maanteed, mis ühendavad valda suuremate linnadega. Suur liikluskoormus põhjustab teede ümbruses suurenenud saastekoormuse ja mürataseme. Suurenenud elanike- ja liiklustihedus suurendab liikluses hukkunute arvu.

Alternatiivi elluviimise tulemusena eelistatakse majanduse ja tehiskeskkonna kiiret arengut looduskeskkonna säilimisele.

Null-alternatiiv: Kirjeldab eeldatavat keskkonnamõju ning võimalikke keskkonnaprobleeme juhul, kui strateegilist planeerimisdokumenti ellu ei viida. Sellisel juhul on valla edasist arengut raske prognoosida. Üks võimalik stsenaarium on valla arengu pidurdumine, arendustegevuse lakkamine, mis toob kaasa valla muutumise välistele investoritele ebahuvitavaks. Noored valla elanikud kolivad sel juhul oma peredega mujale elama. Teine äärmus on tormiline areng, kus arendajad võivad ehitada nii uusi tootmishooneid kui ka elamuid sobivast turusituatsioonist lähtuvalt, majandusliku kasu saamise eesmärgil, arvestamata keskkonnakaalutlustega. Kuna puudub kehtiv valla üldplaneering, siis toimub arendamine detailplaneeringutega, mille koostamise aluseks on maakonnaplaneering, mis on tihti leebe ja üldine. Võimalikud on ka kõik nende kahe stsenaariumi vahele jäävad arendusvõimalused, kuid vallavalitsusel on võimatu ette näha erinevate arendustegevuste omavahelisi mõjusid.

Võimalikud keskkonnaprobleemid null-alternatiivi rakendamisel:

- ✓ väärtuslike avalikuks kasutuseks mõeldud puhkealade vähenemine seoses kinnisvaraarendusega ning suletud kogukondade tekkimisega;
- ✓ väljakujunenud asustusstruktuuri ja arhitektuurilise visuaalse miljöö muutumine;
- ✓ raskused kaitstavate loodusobjektide (looduskaitseseadus § 4) kaitse tagamisel;
- ✓ tööstusalade ulatuslikest laienemistest (üldplaneeringu puudumisel toimub arendustegevus läbi detailplaneeringute, mis tihti võivad olla mittestrateegilised ühekordsed otsused ning ei arvesta valla arenguvajadustega, võib toimuda alade kontrollimatu laienemine) tingitud keskkonnakahjustused ja reostusoht: metsade hävimine, õhu saastumine (sh. tolmu, müra, vibratsioon), pinna- ja põhjavee kvaliteedi halvenemine, bioloogilise mitmekesisuse vähenemine ning ökoloogilise tasakaalu nihkumine;
- ✓ tööstuse saastavast iseloomust (juhul kui tootmisalade laienedes alustatakse keskkonda saastavat tootmist) ning osaliselt keskkonnakahjustustest tulenevad kahjulikud mõjud inimese

- tervisele (allergiad, hingamisteede ja südame-veresoonkonna haiguste sagenemine, nahaärritused);
- ✓ vajalike rohealade ja puhveralade puudumine ning vastuolud erinevate funktsioonidega maa-alade kõrvutiasetsemisel;
- ✓ vähene ettevõtluse keskkonnariskidega arvestamine.

Null-alternatiivi elluviimise puhul suureneb surve looduskeskkonnale. Ülemäärase arendamise tulemusel saavad kahjustatud nii looduslikud kui poollooduslikud maastikud, kaovad väärtuslikud rohealad ning kannatavad ökosüsteemid.

Mõju sotsiaal-majandus keskkonnale ning tehiskeskkonnale on negatiivne, kuna puudub ühtne dokument, mille alusel arendamine toimub. Kadumisohtu satuvad miljööväärtuslikud piirkonnad. Võib langeda arendajate/investorite huvi valla vastu.

Üldplaneeringu elluviimise võimalike arengualternatiivide võrdlemise tulemustel on hädavajalik üldplaneeringu koostamine ja kehtestamine. Parimaks osutus alternatiiv I, mille elluviimine avaldab vähest negatiivset mõju looduskeskkonnale, kuid tõstab oluliselt Järva-Jaani valla elukvaliteeti ning loob võimalused majandusarenguks.

8. Üldplaneeringuga kavandatavate tegevustega kaasnevad keskkonnamõjud ning leevendusmeetmed

Järva-Jaani valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimisel analüüsiti võimalikku mõju loodus-, tehis-, sotsiaal-majanduskeskkonnale. Valla territooriumi spetsiifikat arvestades koostati eeldatavalt mõjutatavate keskkonnaelementide nimekiri, mis on kinnitatud Järvamaa Keskkonnateenistuse poolt keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi heakskiitmisega 17. juulil 2007. aastal.

Keskkonnaelementide lõikes püstitati keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärgid (pt. 3.2.), mille suhtes hinnatakse üldplaneeringuga kavandatud tegevuste mõju valla territooriumile. Keskkonnamõju hinnatakse lühi- ja pikaajalises perspektiivis järgneva hindamisskaala alusel:

- „+ 2” – tugev positiivne mõju
- „+1” – nõrk positiivne mõju
- „0” – mõju puudub
- „-1” – nõrk negatiivne mõju
- „- 2” – tugev negatiivne mõju
- „?” – mõju olulisust pole võimalik määrata

Keskkonnamõju strateegilise hindamise käigus hinnatakse üldplaneeringuga kavandatavate tegevuste mõju keskkonnale, arvestamata käesolevas aruandes väljapakutud leevendusmeetmeid. Mõjude hindamisel arvestatakse keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärkide täitmist.

8.1 Maa-alade reserveerimine looduskeskkonnas

Roheline võrgustik:

Mõju: Alade säilitamisel on oluline positiivne mõju looduskeskkonnale, tagades bioloogilise mitmekesisuse ning looduslike- ja poollooduslike koosluste säilimise valla territooriumil. Rohelise võrgustiku alad aitavad ka vähendada tööstusest ja liiklusest pärinevat õhusaastet ning mõjuvad positiivselt metsaressursi säilimisele.

Mõju tehiskeskkonnale on positiivne, kuna tagatakse keskkonnasõbralik maakasutus ja visuaalse miljöö säilimine. Samuti seab see piirangud hoonestuse tihenemisele hajaasustuspiirkondades.

Mõju sotsiaalkeskkonnale on positiivne, kuna rohealad võimaldavad looduskeskse elukeskkonna kujunemist ning seeläbi suurendavad inimeste keskkonnateadlikust ja soodustavad tervislikke eluviise. Sellest tulenevalt paraneb ka inimeste elukvaliteet.

Mõju majanduskeskkonnale puudub. Rohealade määramisega seatud kitsendused ehitustegevuses piiravad vähesel määral tööstuse arengut kuid see ei oma mõju ettevõtluskeskkonna üldisele arengule. Üldplaneeringus tuleb vältida uute konfliktalade tekitamist rohevõrgustikku ning tootmismaa määramisel arvestada rohekoridoride paiknemisega. Uus konfliktala on käesolevas planeeringus Karinus asuva Reva farmi (kaardil TT15) tootmisalal, kuna see asub peaaegu täielikult rohevõrgustiku alal.

Leevendusmeetmed:

- ✓ Täpsustada rohekoridoride piire ja vältida täiendavate rohevõrgustiku konfliktalade teket (Reva farmi tootmisala)
- ✓ Järgida Järvamaa Maakonnaplaneeringu Teemaplaneeringus „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimised” määratud kitsendavaid tingimusi rohevõrgustiku arendamisel ning keelustada kõrgendatud keskkonnariskiga objektide rajamine nimetatud aladele.

Säilitatavad ja kaitstavad loodusobjektid:

Mõju: Kaitstavate loodusobjektide säilitamine omab positiivset mõju kõigile looduskeskkonna elementidele, eriti pikaajalises perspektiivis, kuna säilivad looduslikku keskkonda rikastavad objektid.

Mõju tehiskeskkonnale üldiselt puudub. Mõningal määral avaldab kaitstavate loodusobjektide säilitamine positiivset mõju visuaalse miljöö säilimisel.

Mõju sotsiaal- ja majanduskeskkonnale puudub.

Leevendusmeetmed:

- ✓ Looduse üksikobjektide heakorrastamine ning infotahvlitega tähistamine.
- ✓ Märkida kaitstavaid looduse üksikobjekte ümbritsevad kaitsetsoonide suurused üldplaneeringu seletuskirjas.

Euroopa Liidu Natura 2000 võrgustiku alad:

Mõju: Järva-Jaani vallas asub üks Natura 2000 loodusdirektiivi kaitse alla kuuluv ala – Jalgsema, pindalaga 41 ha.

Leevendusmeetmed:

- ✓ Vältida tootmise ja elamuehituse laienemist Natura 2000 aladele.
- ✓ Alade arendamisel järgida seadustest tulenevaid kitsendusi.

Miljööväärtuslikud maastikualad:

Mõju: Mõju looduskeskkonnale on positiivne, kuna väärtuslikeks maastikeks nimetatud alad katavad looduslikke ja poollooduslikke alasid ning aitavad säilitada erinevaid taimekooslusi, pinnast ja veekogusid.

Mõju tehiskeskkonnale on positiivne, sest säilivad väljakujunenud miljööväärtuslikud alad ning miljööväärtuslike maastike reserveerimine aitab vähendada hoonete liigset tihenemist ja on omab positiivset mõju visuaalsele miljöole.

Kaudselt mõjuvad alad positiivselt ka inimese tervisele, kuna tegemist on suures osas looduslike aladega. Maastikud lisavad piirkonnale atraktiivsust ning kasvatavad kinnisvara väärtust ning meelitavad piirkonda turiste.

Leevendusmeetmed:

- ✓ Keelustada tööstuse rajamine miljööväärtuslikesse piirkondadesse.
- ✓ Säilitada kaunid teelõigud oma ajaloolise olemusega ning vältida vaadete sulgemist;

Kaitsmata põhjaveega alad:

Mõju: Mõju looduskeskkonnale on nõrgalt positiivne, sest karmimad ehitustingimused kahandavad arendajate huvi antud piirkonna vastu.

Leevendusmeetmed:

- ✓ Üldplaneeringu kaartidel märkida nõrgalt kaitstud põhjaveega piirkondade piirid.

Rohealad:

Mõju: Rohealade säilitamine, parendamine, heakorrastamine ja kasutuselevõtt omab positiivset mõju looduskeskkonnale, kuna säilivad looduslikud pargid ja haljasalad, mis omakorda toetavad koosluste, floora, fauna ja pinnakatte säilimist.

Rohealade säilitamine omab positiivset mõju ka tootmis- ja elamupiirkondade vastastikule mõjule, kuna tagab vajalikud puhvertsoonid ning mõjub positiivselt ka visuaalsele miljöole.

Avalike roheliste puhkealade ning matkaradade kasutuselevõtt soodustab sotsiaalset suhtlust. Rohealade olemasolu omab positiivset mõju elukeskkonna kvaliteedile ja inimeste tervisele kuna võimaldatakse aktiivset vaba aja veetmist.

Leevendusmeetmed:

- ✓ Üldkasutatavatele parkidele ja puhkealadele tuleb tagada juurdepääsud ning lahendada parkimine.

- ✓ Rohealadel kanaliseerida inimeste liikumine, et vähendada tallamisest tekkivaid mõjusid taimestikule.

Vee- ja kalda ala:

Mõju: Vee- ning kaldaalade säilitamine on looduskeskkonna seisukohast tugeva positiivse mõjuga. Tegevus on liikide ja erinevate koosluste säilitamise seisukohast vajalik, kuna kaldaalad on olulised liikide liikumis- ja levikukoridorid. Üldplaneeringus toonitatakse, et kehtivad looduskaitse- ja veeseadusest tulenevad piirangud (piirangu- ja ehituskeeluvöönd), mis on positiivse iseloomuga ehitustegevuse piiramisel ja vähendavad pinnavee saastumise ohtu.

Mõju sotsiaalkeskkonnale on positiivne, kuna vaba läbi- ja juurdepääsu tagamine veekogudele võimaldab viibida looduslikus keskkonnas ning soodustab seega tervislikke eluviise.

Leevendavad meetmed:

- ✓ Üldplaneeringu seletuskirjas täpsustada olulisemate veekogude piirangu- ja ehituskeeluvööndid (tuua välja järvede suurused).

8.2 Maa-alade reserveerimine majanduskeskkonnas

Tootmismaad:

Mõju: olemasolevate ja uute tootmisalade kasutuselevõtt on looduskeskkonnale negatiivse keskkonnamõjuga, kuna tootmistegevuse käigus suureneb heitgaaside emissioon ning alade laiendamise käigus tekivad negatiivsed mõjud välisõhule, pinnasele ning pinna- ja põhjavee kvaliteedile. Samuti suureneb ressursside tarbimine (sh. põhjavee tarbimine).

Tootmisalade laiendamine ning uute kasutuselevõtt on positiivse mõjuga tehiskeskkonnale, kuna alade arendamisel parandatakse teede ja infrastruktuuri kvaliteeti ning rajatakse täiendavad tehnovõrkude lahendused ning parendatakse olemasolevaid. Oluline on olemasoleva asustusstruktuuri järgimine. Tootmisalade reserveerimine omab tehiskeskkonnale ka mõningast negatiivset mõju, kuna tootmismaade laienemine käib suures osas olemasolevate tootmismaade tihendamise arvelt ning see omakorda tihendab tootmispiirkondi ning võib mõjuda negatiivselt ka visuaalsele miljööle. Negatiivset mõju avaldab ka suurenenud jäätmeteke.

Tootmismaade reserveerimine on majanduskeskkonnale ja ettevõtluse arengule positiivse iseloomuga, kuna olemasolevate tootmisalade tihendamine ja uute kasutuselevõtmine loob täiendavaid töökohti. Elujõulise majanduskeskkonna loomine motiveerib inimesi valda jääma ning meelitab piirkonda uusi inimesi.

Tootmismaade kasutamine ja uute reserveerimine võib omada mõningast negatiivset, mõju inimese tervisele tulenevalt tootmise iseloomust, kuna tootmisest tulenevad heitgaasid, tolm, müra, vibratsioon on tervist kahjustava iseloomuga.

Leevendusmeetmed:

- ✓ Tagada põhjavee kaitse nitraaditundlikul alal ning jälgida tähelepanelikult reostusohu kaitsmata põhjaveega aladel.
- ✓ Kui tootmismaa kasutuselevõtmisel tekkiv suits, aur, lõhn, gaas, müra, põrutus, tahm, soojus vms väljub krundi piiridest ning võib ületada kehtestatud normtasemeid elamu- ja üldkasutatavatel aladel ning mõjutada negatiivselt looduslikke alasid, tuleb tegevus paigutada mujale sobivamasse kohta.
- ✓ Negatiivse mõju leevendamise eest vastutab tekitaja ise, kusjuures ei tohi takistada teiste isikute tegevust, mis on kooskõlas üldplaneeringuga.
- ✓ Vältida jääkreostuse tekkimist.
- ✓ Rajada kaitsehaljastus ja kinni pidada veterinaarnõuetest.
- ✓ Olemasoleva haljastuse maksimaalne säilitamine ning roheliste puhverribade loomine tootmisalade ja elamualade ning avalikult kasutatavate puhkealade vahele.
- ✓ Tootmises tuleb kasutada vett säästvaid tehnoloogiaid ning vältida ületarbimist.
- ✓ Detailplaneeringud kooskõlastada Järvamaa Keskkonna-teenistusega ning keskkonnateenistuse nõudmisel viia läbi keskkonnamõju (strateegiline) hindamine.
- ✓ Vältida tootmisettevõtete rajamist rohevõrgu aladele.

Kaubandus-, teenindus- ja büroohoonete maa:

Mõju: Looduskeskkonnale üldiselt kaubandus- teenindus- ja büroohoonete maa reserveerimine negatiivset mõju ei avalda. Lühiajaliselt võib avaldada ehitustegevus negatiivset mõju õhukvaliteedile. Kaubandus-, teenindus- ja büroohoonete maa kasutamisel suureneb ka liikluskorrumus ning sellest tulev õhusaaste nende alade ümbruses.

Mõju tehiskeskkonnale on üldiselt positiivne, kuna planeeringuga määratakse ärimaade täpsed asukohad ning uute ärimaade kasutuselevõtul rajatakse kaasaegsed kommunikatsioonid ning tagatakse juurdepääs. Alade kasutuselevõtt on positiivse mõjuga infrastruktuuride arengule ning loob võimalused nende täiustamiseks. Mõningast negatiivset mõju avaldab suurenenud jäätmete ja hoonestuse tihenemine.

Mõju majanduskeskkonnale on tugevalt positiivne, sest tekivad uued ettevõtted, paraneb tööhõive, suureneb investorite huvi piirkonna vastu. Ka sotsiaalkeskkonnale on mõju positiivne, sest kohalik tulubaas suureneb, pakutavate teenuste hulk kasvab.

Leevendusmeetmed:

- ✓ Vältida kaubandus-, teenindus- ja büroohoonete maal hoonestuse liigset tihenemist.
- ✓ Tagada vastavus keskkonna- ja sanitaarnõuetega Krossiraja arendusel (B13).

Põllumajandusmaad

Mõju: Põllumajanduslik tootmine nitraaditundlikul alal toob looduskeskkonnale kaasa tugeva negatiivse mõju põhja- ja pinnavee kvaliteedile. Negatiivset mõju avaldab ka mullastiku kvaliteedile, pinnakattele. Probleemid tekivad võimalikul kaevude virtsaga reostumisel, ebameeldiva lõhna kandumisel elamualadele, põhjavee võimalikul reostumisel ning veekogude täiskasvamise kiirenemisel ja reostumisel tõvestavate mikroorganismide, orgaanilise aine ja vees lahustuvate lämmastikuühenditega, suurenevate emisioonide tekkimisel. Kirjeldatud probleemid võivad kahjustada inimeste tervist (tolm, müra, vibratsioon, heitgaasid), veelustikku, taimestikku, loomastikku ning võivad nihutada ökoloogilist tasakaalu.

Arvestades olukorda, kus Järva-Jaani vald paikneb tervenisti nitraaditundlikul alal, tuleb põllumajandusliku tootmisega ettevõtjatel hoolikalt järgida Vabariigi Valitsuse 21. jaanuari 2003 a. määrust nr. 17 „Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundliku ala kaitse-eeskiri”.

Majanduskeskkonnale on mõjud positiivsed, sest tegeletakse tootmisega. Säilitatakse ka kohalik tööhõive.

Mõju tehiskeskkonnale ja sotsiaalkeskkonnale puudub.

Leevendusmeetmed:

- ✓ Tuua üldplaneeringu seletuskirjas välja nitraaditundliku ala tegevuskava õigusaktidest tulenevad kohustuslikud meetmed.
- ✓ Propageerida mahepõllundust Järva-Jaani valla territooriumil, mis väheneks väetiste kasutamist nitraaditundlikul alal.
- ✓ Piirata ehitustegevust väärtuslikul põllumajandusmaal.

Metsamajandusmaad:

Mõju: Metsamaade säilitamine ja hooldamine omab tugevat positiivset mõju kõigile looduskeskkonna elementidele. Tagab kaitstavate objektide säilimise ning kaitseb bioloogilise mitmekesisuse ja loodusvarade ning metsaressursi säilimist. Pikaajalises perspektiivis omab positiivset mõju pinna- ja põhjaveele ning on oluline õhusaaste vähendaja.

Mõju sotsiaalkeskkonnale on positiivne, sest metsasid saab kasutada puhke-, sotsiaalse suhtluse paikadena ning tegeleda korilusega.

Metsamajandusmaa mõju tehiskeskkonnale on positiivne, sest säilitatakse maastikupilti, miljööd ja vähenevad tootmisest tulenevad mõjud.

Leevendusmeetmed:

- ✓ Maa kasutamisel järgida Metsaseadusest tulenevaid piiranguid.
- ✓ Metsaressursse kasutada säästlikult ja mitmekülselt, et tagada majanduslik tulu ja metsaökosüsteemide säilimine.
- ✓ Kui valla territooriumil toimuv tegevus võib ohustada metsade säilimist või omada olulist kahjulikku mõju metsaökosüsteemide funktsioneerimisele, tuleb kaaluda keskkonnamõju hindamise läbiviimist.
- ✓ Vältida metsaaluste prügi maha paneku kohtade tekkimist.
- ✓ Vältida arendustegevuse laiendamist metsaaladele ning täiendavat raadamist ehitustegevuse eesmärgil

Maardlate maad:

Mõju: Looduskeskkonnale avaldub kaevandamine tugevalt negatiivne mõju, sest looduslik pinnas kaob, suurenevad saaste- ja reostusohud, ümbruskaudsetele aladele võib levida tolm ja müra (pealmaakaevandused). Koos pinnasega kaovad ka sealsed looduslikud kooslused. Suuremahuline pinnase eemaldamine võib mõjutada negatiivselt ala geomorfoloogiat (looduslikku ilmet) ja põhjustada probleeme ümbruskaudsetele elanikele.

Mõju majanduskeskkonnale on positiivne, sest võimaldatakse uute ettevõtete teke, investorite huvi valla vastu kasvab ning p~~a~~aneb tööhõive.

Samas avaldab kaevandamine negatiivset mõju sotsiaalkeskkonnale: inimeste tervisele ja kaudselt ka üldisele heaolule.

Tehiskeskkonnale avaldab negatiivset mõju maardlate kasutamisega kaasnev piirkondade esteetiliste väärtuste langemine.

Järva-Jaani vallas toimub aktiivne kaevandamine vaid Karinu lubjakivimaardlast, mille laiendusele on koostatud keskkonnamõju hindamine. Keskkonna mõju hindamise aruande kohaselt karjääri laiendusele laienev lubjakivikarjäär ei avalda pinna- ja pinnaseveele, keskkonna ja piirkonna elanikele olulist negatiivset mõju.

Leevendusmeetmed:

- ✓ Karinu lubjakivikarjääri ekspluateerimisel arvestada Karinu lubjakivimaardla laienduse kaevandamise keskkonnamõju hindamise aruande (Eesti Geoloogiakeskus) tulemustega
- ✓ Uute karjäärade või kaevandusalade planeerimisel või kasutuselevõtul kaaluda keskkonnamõju hindamise läbiviimist

8.3 Maa-alade reserveerimine elu- ja sotsiaalkeskkonnas

Elamumaad:

Mõju: Olemasolevate elamumaade säilitamine täiendavaid negatiivseid keskkonnamõjusid ei tekita, säilib vaid jäätmete ja õhusaaste, mis on tingitud lokaalsetest küttelahendustest. Uute elamupiirkondade rajamine põhjustab aga mõningaid negatiivseid keskkonnamõjusid õhule, pinnaveele, looduslikele ja poollooduslikele kooslustele, taimestikule ning pinnasele, mis on suures osas seotud ehitustegevusega ning on lühiajalised.

Olulist negatiivset mõju avaldab aga elamuala EV12 planeerimine Jalgsema hoiualale. Elamuala planeerimine Natura 2000 alale ei ole põhjendatud ning avaldab negatiivset mõju õhule, pinnaveele, põhjaveele ning kaitstavatele loodusobjektidele. Nimetatud elamuala planeerimine tuleks välja jätta valla üldplaneeringust.

Positiivset mõju tehiskeskkonnale avaldavad uutesse elamumaa piirkondadesse rajatavad kaasaegsed kommunikatsioonilahendused. Lisaks tõusevad uutes elamupiirkondades kinnisvarahinnad. Negatiivset mõju avaldab suurenev jäätmete.

Positiivset mõju omab ka elamumaadele üldplaneeringuga lubatud kõrvalotstarve teenindus- või ühiskondlike hoonete maana 10 % ulatuses. See võimaldab rajada uutesse elamupiirkondadesse teenindusasutusi. Uute elamumaade areng annab positiivse tõuke ka kinnisvaraturu elavnemisele ning seeläbi ka kogu ettevõtluskeskkonna arengutingimusteks.

Leevendusmeetmed:

- ✓ Mitte planeerida uut elamuala Jalgsema hoiualale (EV12).
- ✓ Üldplaneeringu tekstis muuta krundi suurused ja hoonete vahelised kaugused kohustuslikuks, mitte jätta tingimused soovituslikeks.
- ✓ Määrata üldplaneeringuga maatulundusmaale uushoonestuse planeerimise tingimused.
- ✓ Uute hoonete ehitamisel planeerida hoone esinduslik külg avaliku tee ja/või veekogu poole.
- ✓ Uute hoonete planeerimisel tuleb arvestada olemasolevate hoonete kõrgustega ning suurustega (mahud).
- ✓ Tänavate ühtlase rütmi tagamiseks tuleb vajadusel kasutada kohustusliku ehitusjoone nõuet.
- ✓ Hoonestamisel ei tohi tekkida nn. tühja vahekrundi efekti, mis saavutatakse, kui ehitatakse väike hoone suure krundi serva ja vaatelejale tundub nagu oleks üks maja vahele jäänud.
- ✓ Detailplaneeringus elamumaale tänavavõrgustikku planeerides tuleb tagada kergliiklusteede ühendused naabermaa-aladega. Naabermaa-aladega kergliiklusteede ühendused on vajalikud selleks, et oleks tagatud inimeste, sh eriti laste, vaba pääs

tulevastele elamualadele – tupiktänavatega asumis võib tekkida oht, et kavandatakse sellised teed, kus nähtavale krundile pääsemiseks tuleb läbida mitusada meetrit.

- ✓ Detailplaneeringu koostamisel tuleb järgida kohalikku maastikulist mustrit ning arvestada vaadetega planeeringualalt ja planeeringualale.

Puhke ja virgestusmaa:

Mõju: Looduskeskkonnale puhke ja virgestusmaade reserveerimine üldiselt mõju ei avalda, kuna enamus maa-alasid on juba praegusel hetkel kasutuses olevad ning täiendavat pinnase tallamist ja ehitustöid ei planeerita.

Tehiskeskkonnale on mõju üldiselt positiivne, kuna roheliste puhkealade loomine rikastab maastikupilti ning tõstab üldisi esteetilisi väärtusi.

Sotsiaalkeskkonnale on mõju positiivne, kuna puhke- ja virgestusalade võrgustiku väljaarendamine võimaldab värskes õhus sportida, lõõgastuda ja üritusi korraldada, mis on kasulik inimese tervisele ning tõstab üldist elukvaliteeti ning inimeste rahulolu elukeskkonnaga.

Majanduskeskkonnale avaldatakse positiivset mõju, sest põhjustavad kinnisvara väärtuse suurenemist.

Leevendusmeetmed:

- ✓ Matkaradade tähistamine infotahvlite ja viitadega

Ühiskondlike hoonete ala

Mõju: Looduskeskkonnale olulist mõju ei avaldata, kuna uusi rajatise ei planeerita. Olemasolevate hoonete rekonstrueerimine võib omada mõõdukat lühiajalist negatiivset mõju tööde teostamise perioodil.

Mõju sotsiaalkeskkonnale on positiivne, sest olemasolevaid ehitisi remonditakse ning vajadusel tehakse juurdeehitusi. Ebaefektiivselt kasutatavatele hoonetele leitakse uus juhtfunktsioon. Kõik see tõstab sotsiaalsete teenuste kvaliteeti ning seeläbi parandab inimeste elukvaliteeti ja teenuste kättesaadavust.

Leevendusmeetmed:

- ✓ Hoonete renoveerimise käigus vältida negatiivsete mõjude tekkimist (ehitustolm, müra, ehitusjäätmek).)

Miljööväärtuslikud rajatised ja alad:

Mõju: Looduskeskkonnale mõju ei avaldata

Mõju tehiskeskkonnale on positiivne, sest säilivad alad ja rajatised rikastavad ümbritsevat keskkonda ning aitavad vältida hoonestuse liigset tihenemist piirkonnas.

Sotsiaalkeskkonnale omavad miljööväärtuslikud alad positiivset mõju, sest säilib ajalooliselt väljakujunenud piirkond, mis rikastab seal elavate inimeste elukeskkonda.

Positiivset mõju avaldatakse ka kinnisvaraturu arengule.

Vaatamisväärsused:

Mõju: vaatamisväärsuste säilitamine ja korrastamine on looduskeskkonnale positiivse mõjuga, kuna alade hulgas on ka looduslikke objekte.

Tehiskeskonna ja sotsiaal-majandusliku keskkonna seisukohalt on vaatamisväärsuste roll positiivne, kuna esteetiliste ja kultuuriliste väärtuste säilitamine ja eksponeerimine võimaldab elavdada turismimajandust.

Leevendavad meetmed:

- ✓ Alade ja objektide heakorrastamine, infotahvlitega varustamine ning parem eksponeerimine.

8.4 Tehnilise infrastruktuuriga seotud maa-alade reserveerimine

Liiklusmaa:

Mõju: üldiselt avaldab liiklusmaa arendamine looduskeskkonnale negatiivset mõju. Teede mustkatte alla viimine avaldab nõrka negatiivset mõju välisõhule (lühiajaline mõju tööde käigus), pikemas perspektiivis pinnaveele, kuna asfalteeritud alade loomine muudab veerežiimi, mis mõjutab looduslikke ja poollooduslikke kooslusi.

Uute kergliiklusteede rajamine põhjustab lühiajaliselt (ehitustegevus) nõrka negatiivset mõju välisõhule, kuid pikemas perspektiivis on positiivne iseloomuga, kuna vähendab autokasutamise vajadust. Nõrka negatiivset mõju avaldatakse ka mullale ja pinnakattele.

Tehiskeskkonnale on teede arendamine positiivse mõjuga, kuna teede mustkatte alla viimine ja uute teede rajamine on aluseks infrastruktuuri korrastamisele. Uute teede rajamise käigus paigaldatakse ka tehnovõrgud, mis on tehiskeskkonnale positiivse mõjuga. Kergliiklusteede rajamine tõstab tehiskeskonna esteetilist ja majanduslikku väärtust

Kergliiklusteede mõju sotsiaalsele keskkonnale on positiivne, sest suurenevad sportimise ja vabaaja veetmise võimalused. Uute teedega paranevad ka liikumisvõimalused. Uute kergliiklusteede näol luuakse

uued liikumiskoridorid. Majanduskeskkonnale kergliiklusteed olulist mõju ei avalda.

Mustkattega teed mõjuvad sotsiaalkeskkonnale positiivselt, sest väheneb tolmu ja müra teede ümbruses, paranevad liikumisvõimalused. Kruusateede tolmuwabaks muutmine mõjub soodsalt ka majanduskeskkonnale, sest ettevõtetele paraneb juurdepääs ning suureneb ka piirkonna atraktiivsus investoritele. Teede kvaliteedi tõustes paraneb valla ruumiline seostatus.

Mõju tehiskeskkonnale on positiivne, kuna tagatakse teede kui infrastruktuuri arendamine ja uuendamine. Teede kõvakatte alla viimine on positiivne, kuna oluliselt lihtsustatakse teede hooldamist (eriti talvel) ning ühtlasi tõstetakse turvalisust, kuna teelpüsivus kõvakattega teel on parem kui kruusakattega teel.

Leevendusmeetmed:

- ✓ Kergliiklusteede arendamisega koos on soovitav arendada ka tänavavalgustust.

Tehnorajatistemaa:

Mõju: Tehnorajatiste rajamine ja rekonstrueerimine looduskeskkonnale suurt negatiivset mõju ei avalda. Vaid ehitusjärgus avaldatakse väikest negatiivset mõju õhukvaliteedile ja pinnasele. Olemasolevate kanalisatsioonitrasside ekspluateerimine omab mõningast negatiivset mõju põhjaveele, kuna vanades trassidel on suurem oht riketeks. Seepärast on oluline just vanade kanalisatsioonitrasside võimalikult kiire rekonstrueerimine.

Uute liinitrasside rajamine ning seeläbi mitmekülgsemate ja kvaliteetsemate teenuste võimaldamine mõjutab tehiskeskkonda positiivselt.

Sotsiaalkeskkonnale on mõju positiivne, sest paraneb erinevate teenuste kvaliteet ja kättesaadavus.

Majanduskeskkonnale on mõjud positiivsed, sest paranenud tehnilised tingimused soodustavad ettevõtluse arengut.

Leevendusmeetmed:

- ✓ Määrata üldplaneeringuga reoveekogumisalad..
- ✓ Võimalusel kasutada maksimaalselt olemasolevaid liine ning maastikuliselt kaunites kohtades kaaluda maakaabelliinide paigaldamist.
- ✓ Õhuliinide rajamisel vältida roheline võrgustiku, väärtusliku põllumaa ja väärtuslike maastike liigendamist.

- ✓ Energiaauditi läbiviimine korrusmajades enne uue keskküttesüsteemi väljaarendamist.

8.5 Jäätmekäitlusega seotud maad

Mõju: Jäätmekäitlusega seotud maade mõju looduskeskkonnale on positiivne, sest jäätmed kogutakse ühte kohta, mis võimaldab vähendada negatiivset mõju ümbritsevale loodusele. Samas suureneb reostusohu jäätmekogumispunktide ümbruses.

Tehiskeskkonnale on mõju positiivne, sest jäätmekogumispunktid tagavad organiseeritud jäätmekäitluse ja aitavad seeläbi vältida ümbruskonna reostumist.

Sotsiaalkeskkonnale ja majanduskeskkonnale on mõju positiivne, sest jäätmete kogumine võimaldab säilitada puhast elukeskkonda.

Leevendusmeetmed:

- ✓ Jäätmekogumispunktides tagada ohutusnõuete täitmine ning vältida saasteainete sattumist pinnasesse, õhku, pinna- ja põhjavette.
- ✓ Vältida kahjulikke mõjusid inimese tervisele.

8.6. Maade munitsipaliseerimine

Lähtuvalt valla arenguvajadustest ning üldplaneeringu elluviimiseks kavandatakse maade munitsipaliseerimist. Munitsipaalomandisse planeeritakse võtta munitsipaalomandusse jäävate hoonete ja rajatiste alune maa, endised külakogukonnamaad, sotsiaal-kultuurilise otstarbega ja puhkeotstarbeline maa, valla arenguks vajalik maa, munitsipalaalutuste maa.

Maade munitsipaliseerimine aitab vallal kujundada arengut tervikuna ning võimaldab tagada maakasutuse mitmekesisuse, mis omakorda loob eeldused ettevõtluse ja tootmistegevuse arenguks, üldkasutatava maa ning puhkealade arendamiseks. Nimetatud alade munitsipaliseerimine ning täiendavate reserveeritavate maade kasutuselevõtt on üldjoontes positiivse iseloomuga tehiskeskkonnale ning sotsiaal-majanduslikule keskkonnale. Kooli aluse maa munitsipaliseerimine võimaldab jätkata kvaliteetse hariduse andmist vallas.

Üldplaneeringu rakendamisega kaasnev mõju looduskeskkonnale 1/2 (L - lühiajaline, P - pikaajaline):

	Õhukvaliteet (sh. müra, tolm, vibratsioon)		Pinnavesi		Põhjaveevarud ja -kvaliteet (sh. nitraadi- tundlikkus)		Looduslikud ja pool- looduslikud kooslused		Bioloogiline mitmekesisus (sh. kaitsealused liigid)		Muld, pinnakate ja geoloogiline ehitus		Metsaressursi säilimine		Kaitsealad, looduse üksikobjektid ja Natura 2000 võrgustik	
	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P
Rohevõrgustiku säilitamine	+1	+1	0	0	0	0	+1	+1	+2	+2	+1	+1	+1	+1	0	0
Kaitstavate loodusobjektide säilitamine	+1	+1	+1	+1	0	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+2	+2
Natura 2000 võrgustiku säilitamine	+1	+1	+1	+1	0	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+2	+2
Miljöövärtuslike maastike säilitamine	0	+1	+1	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	0
Rohealade säilitamine ja arendamine	+1	+1	+1	+1	0	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	0	0	0
Veekogude kallaste kaitse	0	0	+1	+1	0	0	+1	+1	+2	+2	+1	+1	0	0	+1	+1
Olemasolevate tootismaade kasutamine	-1	-2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	0	0	0	0
Uute tootismaade kasutuselevõtt	-2	-2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	0	0	0	0
Olemasolevate kaubandus-, teenindus- ja büroohoonetemaade kasutamine	0	-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uute kaubandus-, teenindus- ja büroohoonetemaade kasutuselevõtt	-1	-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Üldplaneeringu rakendamisega kaasnev mõju looduskeskkonnale 2/2 (L - lühiajaline, P - pikaajaline):

	Õhukvaliteet (sh. müra, tolm, vibratsioon)		Pinnavesi		Põhjaveevarud ja -kvaliteet (sh. nitraadi- tundlikkus)		Looduslikud ja pool- looduslikud kooslused		Bioloogiline mitmekesisus (sh. kaitsealused liigid)		Muld, pinnakate ja geoloogiline ehitus		Metsaressursi säilimine		Kaitsealad, looduse üksikobjektid ja Natura 2000 võrgustik	
	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P
Põllumajanduslik tootmine nitraadi- tundlikul alal	0	0	-2	-2	-2	-2	?	?	-1	-1	-1	-1	0	0	0	0
Metsamajandus- maade säilitamine	+2	+2	0	0	0	+2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+2	+2	+1	+1
Maardlate säilitamine	-2	-2	-1	-1	-2	-2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	0	0
Karinu karjääri laiendamine	-2	-2	-1	-1	-2	-2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	0	0
Elamualade ekspluateerimine	0	-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uute elamumaade kasutuselevõtt	-1	-1	0	0	0	0	-1	0	0	0	-1	0	0	0	-2	-2
Puhke- ja virgestusmaa arendamine	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ühiskondlike hoonete maa arendamine	-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Miljööväärtuslike rajatiste ja alde säilitamine	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vaatamisväärtuste arendamine	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Liiklusmaa arendamine	-1	-1	0	0	0	0	0	0	0	0	-1	0	0	0	0	0
Tehnoehitiste renoveerimine ja täiustamine	-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-1	0	0	0	0	0
Jäätmekäitluse arendamine	0	0	0	+1	0	+1	0	+1	0	0	0	+1	0	+1	0	0

Üldplaneeringu rakendamisega kaasnev mõju tehiskeskkonnale 1/2 (L - lühiajaline, P - pikaajaline):

	Teed ja tänavad		Tehno- võrgud ja trassid		Tootmis- ja elamu- piirkondade vastastikune mõju		Tehismaastike üldised esteetilised väärtused (visuaalne)		Hoonestuse tihenemine		Miljöö- väärtuslikud hoonestusalad		Jäätme- mejandus	
	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P
Rohevõrgustiku säilitamine	0	0	0	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	0	0	0
Kaitstavate loodusobjektide säilitamine	0	0	0	0	0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0
Natura 2000 võrgustiku säilitamine	0	0	0	0	0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0
Miljööväärtuslike maastike säilitamine	0	0	0	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	0
Rohealade säilitamine ja arendamine	0	0	0	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	0	0	0
Veekogude kallaste kaitse	0	0	0	0	0	0	+1	+1	+1	+1	0	0	0	0
Olemasolevate tootmiskaade kasutamine	0	0	0	0	-1	-1	0	0	0	0	0	0	0	0
Uute tootmiskaade kasutuselevõtt	+1	+1	+1	+1	-1	-1	-1	?	-1	-1	0	0	-2	-1
Olemasolevate kaubandus-, teenindus- ja büroohoonetemaade kasutamine	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uute kaubandus-, teenindus- ja büroohoonetemaade kasutuselevõtt	+1	+1	+1	+1	0	0	-1	?	-1	-1	0	0	-1	0

Üldplaneeringu rakendamisega kaasnev mõju tehiskeskkonnale 2/2 (L - lühiajaline, P - pikaajaline):

	Teed ja tänavad		Tehnovõrgud ja trassid		Tootmis- ja elamu- piirkondade vastastikune mõju		Tehismaastike üldised esteetilised väärtused (visuaalne)		Hoonestuse tihenemine		Miljööväärtuslikud hoonestusalad		Jäätme-mejandus	
	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P
Põllumajanduslik tootmine nitraaditundlikul alal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Metsamajandusmaade säilitamine	0	0	0	0	+1	+1	+1	+1	0	0	0	0	0	0
Maardlate säilitamine	-1	-1	0	0	-1	-1	-1	-1	0	0	0	0	0	0
Karinu karjääri laiendamine	-1	-1	0	0	-1	-1	-1	-1	0	0	0	0	0	0
Elamualade ekspluateerimine	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uute elamumaade kasutuselevõtt	+1	+1	+1	+1	0	0	-1	?	-1	-1	0	0	-1	0
Puhke- ja virgestusmaa arendamine	0	0	0	0	0	0	+1	+1	+1	+1	0	0	0	0
Ühiskondlike hoonete maa arendamine	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Miljööväärtuslike rajatiste ja alde säilitamine	0	0	0	0	0	0	+1	+1	+1	+1	+2	+2	0	0
Vaatamisväärtuste arendamine	0	0	0	0	0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0
Liiklusmaa arendamine	+2	+2	+1	+1	0	0	-1	0	0	0	0	0	0	0
Tehnoehitiste renoveerimine ja täiustamine	0	0	+2	+2	0	0	-1	0	0	0	0	0	0	0
Jäätmekäitluse arendamine	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0	+2	+2

Üldplaneeringu rakendamisega kaasnev mõju sotsiaal- ja majanduskeskonnale 1/2 (L - lühiajaline, P - pikaajaline):

	Inimeste tervis ja vara		Erinevate rahvastiku-gruppide sotsiaalsed vajadused ja üldine heaolu		Kultuuri-pärandi säilimine		Haridus-süsteem		Vaba aja veetmise võimalused			Ettevõtlus-keskkonna arengu-tingimused		Kinnisvara-turg		Tööhõive		Tootmine		Maavarad	
	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P		L	P	L	P	L	P	L	P	L	P
Rohevõrgustiku säilitamine	+1	+1	+1	+1	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaitstavate loodusobjektide säilitamine	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Natura 2000 võrgustiku säilitamine	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Miljööväärtuslike maastike säilitamine	+1	+1	+1	+1	+2	+2	0	0	+1	+1		0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0
Rohealade säilitamine ja arendamine	+2	+2	+1	+1	0	0	0	0	+1	+1		0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0
Veekogude kallaste kaitse	+1	+1	+1	+1	0	0	0	0	+1	+1		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Olemasolevate tootmiskaade kasutamine	-1	-1	0	0	0	0	0	0	0	0		+1	+2	+1	+1	+1	+1	+2	+2	0	0
Uute tootmiskaade kasutuselevõtt	-1	-1	0	0	0	0	0	0	0	0		+1	+2	+1	+1	+2	+2	+2	+2	0	0
Olemasolevate kaubandus-, teenindus- ja büroohoonetemaade kasutamine	0	0	+1	+1	0	+1	0	0	+1	+1		+1	+2	+1	+2	+1	+1	+1	+1	0	0
Uute kaubandus-, teenindus- ja büroohoonetemaade kasutuselevõtt	0	0	+1	+1	0	+1	0	0	+1	+1		+1	+2	+1	+2	+2	+2	+1	+1	0	0

Üldplaneeringu rakendamisega kaasnev sotsiaal- ja majanduskeskonnale 2/2 (L - lühiajaline, P - pikaajaline):

	Inimeste tervis ja vara		Erinevate rahvastiku-gruppide sotsiaalsed vajadused ja üldine heaolu		Kultuuri-pärandi säilimine		Haridus-süsteem		Vaba aja veetmise võimalused			Ettevõtlus-keskkonna arengu-tingimused		Kinnisvara-turg		Tööhõive		Tootmine		Maavarad	
	L	P	L	P	L	P	L	P	L	P		L	P	L	P	L	P	L	P	L	P
Põllumajanduslik tootmine nitraadi-tundlikul alal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		+1	+1	0	0	+1	+1	+1	+1	0	0
Metsamajandus-maade säilitamine	+1	+1	+1	+1	0	0	0	0	+1	+1		0	0	0	0	+1	+1	0	0	0	0
Maardlate säilitamine	-1	-1	-1	-1	0	0	0	0	0	0		+1	+2	0	0	+1	+1	0	0	-1	-1
Karinu karjääri laiendamine	-1	-1	-1	-1	0	0	0	0	0	0		+1	+2	0	0	+1	+1	0	0	-1	-1
Elamualade ekspuaterimine	0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0		0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0
Uute elamumaade kasutuselevõtt	0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0		+1	+1	+1	+2	+1	+1	0	0	0	0
Puhke- ja virgestusmaa arendamine	+2	+2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+2	+2		0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0
Ühiskondlike hoonete maa arendamine	+1	+1	+2	+2	+1	+1	+1	+1	+2	+2		0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0
Miljööväärtuslike rajatiste ja alde säilitamine	0	0	0	0	+2	+2	0	0	0	0		0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0
Vaatamisväärtuste arendamine	+1	+1	+1	+1	+2	+2	+1	+1	+1	+1		0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0
Liiklusmaa arendamine	+1	+1	+1	+1	0	0	0	0	0	0		+1	+1	+1	+1	0	0	+1	+1	0	0
Tehnoehitiste renoveerimine ja täiustamine	+1	+1	+1	+1	0	0	0	0	0	0		+1	+1	+1	+1	0	0	+1	+1	0	0
Jäätmekäitluse arendamine	+1	+1	+1	+1	0	0	0	0	0	0		0	+1	+1	+1	0	0	+1	+1	0	0

8.6 Erinevate mõjude omavahelised seosed ning võimalik piiriülene keskkonnamõju

Üldplaneeringu elluviimisega kaasnevad erinevat tüüpi keskkonnamõjud. Uute alade kasutuselevõtuga ning uute hoonete ja rajatiste ehitamise ning olemasolevate hoonete olulise renoveerimisega kaasnevad vahetud ja lühiajalised negatiivsed keskkonnamõjud, mis on tingitud ehitustegevusest ja võimalikust tekkivast reostusohust pinnasele, mullastikule, pinna- ja põhjaveele, õhu kvaliteedile ning inimeste tervisele. Pikaajalised ja kaudsed mõjud tekivad alade pidevast ekspluateerimisest ja kasutamisest ning võimalikud negatiivsed mõjud keskkonnale ja piirkonna terviklikule arengule avalduvad aja möödudes.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimisel pöörati tähelepanu ka kumulatiivsetele ja sünergilistele mõjudele, st. üksikute mõjude koostoimel tekkiva sünergia tulemusel tekib mõjude oluline võimendumine ehk kumulatiivne efekt.

Kumulatiivsete ja sünergiliste mõjude aspekt on oluline järgnevates üldplaneeringuga käsitletavates valdkondades:

- ⇒ mõju looduskeskkonnale – uute arendusalade määramine ja olemasolevate alade laiendamine toimub valdavalt loodusliku maastiku arvelt, mis vähendab loodusliku pinnase ja haljastuse osakaalu ning tingib kohatise vajaduse puude mahavõtmiseks, võsalõikuseks, maaparanduseks, kuivendamiseks. Üldplaneeringus seatud kitsendused ja tingimused pööravad tähelepanu loodusliku keskkonna säilitamisele ja mõjude ohjamisele, kuid võimalike keskkonnaprobleemide vältimiseks on oluline üldplaneeringu koostamisel järgida käesolevas aruandes väljapakutud leevendusmeetmeid. Leevendusmeetmete rakendamata jätmise korral võivad negatiivsete mõjude sünergia tulemusel tekkida olulised keskkonnaprobleemid;
- ⇒ mõju majanduslikule keskkonnale – teenindus- ja tootmismaade laiendamine ja uute alade reserveerimine loob eeldused majanduse arenguks, ettevõtluse elavnemiseks, uute ettevõtete tekkimiseks, teenuste mitmekesistamiseks ning tööhõive kasvuks, mis omakorda võimaldab inimeste elukvaliteedi tõusu ning uute inimeste ja ettevõtjate piirkonda saabumist. Seoses uute inimeste saabumisega ning jõukuse kasvuga tekib vajadus täiendavate elamispindade järele. Ettevõtluse elavnemise tulemusel suureneb majanduslik aktiivsus ning kasvab valla tulubaas ning suudetakse olla konkurentsivõimeline ja tagada omavalitsemise jätkusuutlikkus;
- ⇒ mõju sotsiaalsele keskkonnale ja inimese tervisele – inimese tervisele ja sotsiaalsete vajaduste rahuldamisele avaldavad positiivset mõju uute atraktiivsete elamualade reserveerimine, puhke- ja virgestusalade ning roheliste puhkealade planeerimine, matkaradade rajamine, ühiskondlike objektide korrastamine,

looduslike haljasalade säilitamine ning infrastruktuuride ja kommunikatsioonide arendamine. Väljatoodud tegevuste kumulatiivse mõju efekt (alade võrgustik) on kõrgem kui üksikute tegevuste positiivne mõju eraldi.

Võimalikku piiriülest keskkonnamõju Järva-Jaani valla üldplaneeringu elluviimisega ei kaasne, kuna üldplaneeringu elluviimisega määratakse ära valla haldusterritooriumi spetsiifiline maakasutus ning kitsendused, mis hoiavad võimalikud ulatuslikud mõjud ohjes.

8. Ülevaade raskustest, mis ilmnesid aruande koostamisel

Peamiseks raskuseks keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimise puhul on ajaline nihe, mis on tekkinud üldplaneeringu koostamise ja KSH teostamise vahel. KSH läbiviimist alustati alles pärast esmase planeerimisettepaneku valmimist, mitte paralleelsete protsessidena. KSH eksperdi kaasamine üldplaneeringu protsessi juba enne üldplaneeringu eskiislahenduse valmimist aitab vältida oluliste negatiivsete mõjutuste tekkimist ning vähendab hilisemat täiendavat tööd ja lisaandmete kogumist. Samuti selguvad KSH eksperdi seisukohad planeeringulahendusest varem ning välditakse hilisemat planeeringu olulist ümbertegemist.

Teise negatiivse asjaoluna KSH protsessi läbiviimisel näeb aruande koostaja vallaelanike vähest huvi planeerimisprotsessi vastu. Seda näitab KSH programmi avalikul arutelul osalenud inimeste arv.

9. Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva keskkonnamõju seireks kavandatud meetmed ja indikaatorid

Järva-Jaani valla üldplaneeringu elluviimisega kaasneva keskkonnamõju seiret teostab Järva-Jaani vallavalitsus. Seire on vajalik, et olla kindel leevendusmeetmete efektiivsuses ning võimalike mõjude esilekerkimisel olla valmis nende likvideerimiseks, vältides olulisi negatiivseid mõjusid.

Valla suurust ja tulubaasi arvestades ei ole igaaastaste ja majanduslikult kulukate uuringute läbiviimine vallavalitsusele jõukohane ega hädavajalik. Vallavalitsus kohaliku võimu kandjana peab olema kursis vallas toimuvaga, mis sisaldab endas ka teavet, kuidas on kohalikud elanikud rahul elukvaliteediga. Üheks oluliseks indikaatoriks on vallaelanike asjakohased pöördumised, arvamused, seisukohad, ettepanekud ja kaebused. Tõsiselt saab võtta ainult adekvaatseid, mitte emotsionaalseid ja põhjendatud ning kirjalikult esitatud märkusi.

Vallavalitsusel on oluline suhelda teiste asutuste, organisatsioonidega ja naaberomavalitsustega (sh. Keskkonnaministeerium ja allasutused, Maavalitsus, Muinsuskaitseamet, Tervisekaitsetalitus jne) ning hoida end kursis nende poolt teostatavate uuringute ja analüüsidega valla territooriumil ja selle lähiümbruses, mis võivad viidata võimalikele hälvetele ning ohtudele negatiivse keskkonnamõju tekkeks.

Väljapakutavad indikaatorid keskkonnaseire korraldamiseks:

KSH valdkond ja keskkonnaelemendid	Võimalik keskkonnamõju	Indikaatorid
1) Looduskeskkond		
Õhukvaliteet (sh. müra, tolm, vibratsioon)	Saasteainete emissiooni kasv ning õhusaaste.	Saastavate ettevõtete vastavus välisõhu saasteloas kehtestatud nõuetele. Alternatiivsete energiaallikate kasutamise osakaal.
Pinnavesi	Pinnavee reostus.	Analüüsid loodusesse juhitava heitvee kvaliteedinõuetele vastavusest. Ühiskanalisisatsiooniga ühendatud majapidamiste arv. Reoveepuhastisse kogutav reovee hulk.
Põhjaveevarud ja – kvaliteet (sh. põllumajandusliku tootmise mõju nitraaditundlikul ala põhjavee kvaliteedile)	Põhjavee reostus ja ületarbimine.	Joogivee analüüsid puurkaevudest. Veevõtu maht. Mahepõllumunduse osakaal.

Looduslikud ja poollooduslikud kooslused (sh. metsad ja parkmetsad)	Looduslike ja poollooduslike alade hävinemine seoses ehitustegevusega.	Looduslike alade pindala.
		Poollooduslike alade pindala.
Bioloogiline mitmekesisus (sh. kaitsealused liigid)	Mitmekesisuse vähenemine ja elupaikade kadumine seoses arendustegevusega.	Looduslike elupaikade arv.
		Loodusliku pinnase osakaal puhkealadel.
		Liigirikkuse muutused.
Muld ja pinnakate	Pinnasereostus ning mullaviljakuse langus.	Loodusliku pinnase osakaal inimtegevusest mõjutatud aladel ning põllumaade pindala.
Geoloogiline ehitus	Geoloogiliste eripäradega mitteametamine.	Geoloogiliste uuringute maht.
Metsaressursi säilimine	Metsade vähenemine.	Metsade pindala ja puistutüüpide muutused.
Kaitsealad ja looduse üksikobjektid	Keskkonnasaaste kandumine kaitsealadele ning kaitstavate objektide hävinemine.	Püsielupaikade arv.
		Vääriselupaikade arv.
		Kaitsealuste liikide kasvukohtade pindala.
		Loodusobjektide olukorra perioodilise kontrolli käigus ilmnevad kahjud.
Natura 2000 alad	Reostuse levik Natura 2000 aladele.	Natura 2000 alade pindala.
		Liikide arvukus.

KSH valdkond ja keskkonnamõju	Võimalik keskkonnamõju	Indikaatorid
2) Tehiskeskkond		
Teed ja tänavad	Teede olukorra halvenemine.	Kõvakattega teede osakaal.
		Uute teede kogupikkus.
		Kergliiklusteede pikkus.
Tehnovõrgud ja -trassid	Tehnovõrkude olukorra halvenemine ning võimalik lekkeoht (reostus).	Tehnovõrkude uuendamise maht ja lekete ning reostuste arv.
Tootmispiirkondade ja elamupiirkondade suhted	Kahjulike mõjude kandumine elamupiirkondadesse.	Elanike kaebused tootmissaaste üle.
		Müratase elamutes.
Tehiskesmaastike üldised esteetilised väärtused (visuaalne mõju)	Asustusstruktuuri muutused ja keskkonda mittesobivad objektid.	Uute hoonete arv ning elanikepoolne tagasiside.
Hoonestus (tihenemine)	Liigtiihenemine.	Hoonete vaheline kaugus.
Miljööväärtuslikud hoonestusalad	Alade kadumine.	Miljööalade hulk.
Jäätmemajandus	Halva korraldamise korral tekivad omaloodud prügilad ja jääkreostus.	Jääkreostusobjektide arv.
		Nn. omaloodud prügilate arv.

KSH valdkond ja keskkonnamõju	Võimalik keskkonnamõju	Indikaatorid
-------------------------------	------------------------	--------------

3) Sotsiaalkeskkond		
Inimeste tervis	Keskkonnasaaste negatiivne mõju tervisele.	Roheliste puhverribade ja mürabarjäärade olemasolu. Haigusjuhtumite arv.
Erinevate rahvastikugruppide sotsiaalsed vajadused, vara ja üldine heaolu (sh. sotsiaalsed tugiteenused)	Avalike ja sotsiaalsete teenuste mitte kättesaadavus. Heaolu langus.	Avalike teenuste ja pakujate nimekiri. Sotsiaalsete tugiteenuste nimekiri. Kuritegude arv.
Kultuuripärandi säilimine	Väärtuslike maastike ja kultuuripärandi kadumine.	Elanikkonna hinnangud kultuuripärandi säilitamisele. Kaitsealuste väärtuslike maastike säilimine. Kultuuri- ja ajaloo väärtusega objektide korrastamise maht.
Haridussüsteem	Kooli sulgemine.	Kooliõpilaste arv.
Vaba aja veetmise võimalused (sh. kultuur, sportimisvõimalused)	Vaba aja veetmise võimaluste puudumine.	Avalike puhkealade pindala. Spordirajatiste arv. Spordiürituste arv. Kultuuriürituste arv.

KSH valdkond ja keskkonnanäitajad	Võimalik keskkonnamõju	Indikaatorid
4) Majanduskeskkond		
Tootmine (sh. tööstuslik tootmine)	Tootmistraditsioonide kadumine.	Tootmises töötavate inimeste arv.
Ettevõtluskeskkonna arengutingimused	Ettevõtete majandusnäitajate langus ja uute ideede ja võimaluste puudus.	Maksulaekumine ja tulubaasi muutused. Toodangumahud. Uute ettevõtete arv.
Kinnisvaraturg	Kinnisvarahindade langus.	Kinnisvarahinnad.
Tööhõive	Tööpuuduse kasv.	Tööpuuduse osakaal.
Maavarad (sh. kaevandussurve)	Maavarade ammendumine.	Kaevandusalade pindala. Ressursside muutused. Kaevandusmahud.

Valla arengu sihipärase korraldamise ja pidevalt muutuste ja arenguvajadustega kursis olemiseks on oluline järjepidev ja korrastatud seireinformatsiooni kogumine. Vallavalitsus peaks infot koguma perioodiliselt ning salvestama süstemaatiliselt, et oleks võimalik andmeid aastate lõikes võrrelda. Oluliste seirenäitajate kõikumiste või kahtluste tekkimisel tuleb teostada täiendav kontroll ning rakendada vajalikud leevendusmeetmed negatiivsete keskkonnamõjude vältimiseks.

Lisa 1 – Keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine

JÄRVA-JAANI VALLAVOLIKOGU

OTSUS

Järva-Jaani

28. september 2006 nr. 32

Järva-Jaani Vallavolikogu 23.02.2006 otsuse nr. 10
„Järva-Jaani valla üldplaneeringu koostamise algatamine”
tühistamine ning „Järva-Jaani valla üldplaneeringu koostamise
ja keskkonnamõjude strateegilise hindamise algatamine”.

Planeerimisseaduse § 10 lõike 4, § 11 lõike 1 ja lõike 2 punkti 3 ja § 12 lõike 5, Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõike 1 punkti 2, § 34 lõike 1, § 35 lõigete 2, 5 ja 6, Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 1 punkti 31 ja Järva-Jaani Vallavolikogu 25.09.2003.a. määruse nr. 14 “Järva-Jaani valla ehitusmäärus” punkti 17 alusel ning kuulunud ära vallavalitsuse ettepaneku,

Järva-Jaani Vallavolikogu **otsustab:**

1. Tühistada Järva-Jaani Vallavolikogu 23.veebruari 2006 otsus nr. 10 „Järva-Jaani valla üldplaneeringu koostamise algatamine”.

2. Algatada Järva-Jaani valla üldplaneeringu koostamine koos üldplaneeringuga kavandavate tegevuste keskkonnamõjude strateegilise hindamisega.

3. Üldplaneeringu eesmärgid on:

3.1 valla või linna ruumilise arengu põhimõtete kujundamine;

3.2 kavandatava ruumilise arenguga kaasneda võivate majanduslike, sotsiaalsete

ja kultuuriliste mõjude ning looduskeskkonnale avalduvate mõjude hindamine ning selle alusel säästva ja tasakaalustatud ruumilise arengu tingimuste seadmine;

3.3 maa- ja veealadele üldiste kasutamise- ja ehitustingimuste määramine;

3.4 detailplaneeringu koostamise kohustusega alade ja juhtude määramine väljaspool alevit;

3.5 maareformi seaduse tähenduses tiheasustusega alade määramine;

3.6 miljööväärtuslike hoonestusalade, väärtuslike põllumaade, parkide, haljasalade, maastike, maastiku üksikelementide ja looduskoosluste määramine ning nende kaitse- ja kasutamistingimuste seadmine;

3.7 roheline võrgustiku toimimist tagavate tingimuste seadmine;

3.8 teede ja tänavate, raudteede, sadamate ja lennuväljade asukoha ning liikluskorralduse üldiste põhimõtete määramine;

3.9 vajaduse korral eraõigusliku isiku maal asuva tee avalikult kasutatavaks teeks määramine teeseaduses sätestatud korras;

3.10 põhiliste tehnovõrkude trasside ja tehnorajatiste asukoha määramine;

3.11 puhke- ja virgestusalade määramine;

3.12 ranna ja kalda piiranguvööndi ning ehituskeeluvööndi täpsustamine looduskaitse-seaduses sätestatud korras;

3.13 vajaduse korral ettepanekute tegemine kaitse alla võetud maa-alade ja üksikobjek-tide kaitseriigi täpsustamiseks, muutmiseks või lõpetamiseks;

3.14 vajaduse korral ettepanekute tegemine maa-alade ja üksikobjektide kaitse alla võtmiseks;

3.15 üldiste riigikaitsete vajaduste arvestamine ja vajaduse korral riigikaitsete otstarbega maa-alade määramine ning maakonnaplaneeringus määratud riigikaitsete otstarbega maa-alade piiride täpsustamine;

3.16 ettepanekute tegemine linnakeskkonna kuritegevusriskide ennetamiseks planeeri-mise kaudu;

3.17 muude seadustest ja teistest õigusaktidest tulenevate maakasutus- ja ehitustingi-muste kajastamine planeeringus.

4. Üldplaneeringu koostamise:

4.1 koostamise algataja on Järva-Jaani Vallavolikogu, Pikk 28 Järva-Jaani alev Järva-Jaani vald;

4.2 koostamise korraldaja ja koostaja on Järva-Jaani Vallavalitsus, Pikk 28 Järva-Jaani alev Järva-Jaani vald;

4.3 kehtestaja on Järva-Jaani Vallavolikogu, Pikk 28 Järva-Jaani alev Järva-Jaani vald.

5. Keskkonnamõju strateegilise hindamise:

5.1 koostaja, keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi ja aruande avalike väljapanekute ja arutelude korraldaja ning programmi ja aruande heakskiitmiseks Järvamaa Keskkonnateenistusele esitaja leidmiseks korraldada Järva-Jaani Vallavalitsusel vähempakkumine;

5.2 kehtestaja on Järva-Jaani Vallavolikogu, Pikk 28 Järva-Jaani alev Järva-Jaani vald.

6. Teade üldplaneeringu koostamise ja keskkonnamõjude hindamise algatamise kohta avaldada:

6.1 valla veebilehel: <http://www.jarva.ee/jjaani>

6.2 maakondlikus ajalehes Järva Teataja.

7. Käesolev otsus tehakse teatavaks Järva Maavanemale.

8. Käesolev otsus jõustub punktis 6 nimetatud teate avaldamisest ajalehes JÄRVA TEATAJA.

9.Otsuse peale võib esitada vaide Järva-Jaani Vallavolikogule haldusmenetluse seaduses sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates otsuse teadasaamise päevast või päevast, mil oleks pidanud otsusest teada saama või esitada kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates otsuse teatavastegemisest.

Rein Köster
Volikogu esimees

Lisa 2 – Keskkonnamõju strateegilise hindamise programm

Järva-Jaani valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programm

Töö teostaja:

Miracon Grupp OÜ
Leegi 9, 50109 Tartu
Tel. +372 53 446 215
info@miracongrupp.ee
www.miracongrupp.ee

Tartu 2007

1. Keskkonnamõju strateegilise hindamise objekt ja ulatus

Järva-Jaani valla üldplaneering (strateegiline planeerimisdokument), mis koostatakse Järva-Jaani valla haldusterritooriumile, määratleb Järva-Jaani valla arengusuundade ruumilised lahendused. Valla ruumilise arengu kavandamine toimub ühiskondliku kokkuleppe korras, mille väljundiks on üldplaneering. Järva-Jaani valla üldplaneering koostatakse Järva-Jaani Vallavalitsuse koostöös A&L Management Eesti AS konsultantidega.

Järva-Jaani vald asub 126 km² suurusel territooriumil, kus kokku elab 1865 inimest. Järva-Jaani vald piirneb Koeru, Kareda, Roosna-Alliku, Albu, Ambla, Väike-Maarja ning Tamsalu valdadega.

Järva-Jaani valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamise korraldaja on Järva-Jaani Vallavalitsus.

Järva-Jaani valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH) algatati Järva-Jaani vallavolikogu otsusega nr. 32, 28. september 2006 a.

Keskkonnamõju strateegiline hindamine koostatakse üldplaneeringuga määratletud alale ehk Järva-Jaani valla haldusterritooriumile.

2. Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju, sealhulgas mõju inimese tervisele, piiriülese keskkonnamõju esinemise võimalikkus ja võimalik mõju Natura 2000 võrgustiku alale.

Järva-Jaani valla üldplaneering koostatakse vastavalt „Planeerimiseaduse” § 8 lõikele 3, mis määratleb üldplaneeringu eesmärgid. KSH käigus vaadeldakse mõjusid keskkonnale (looduskeskkonnale, sotsiaalkeskkonnale, majanduskeskkonnale ja tehiskeskkonnale), et tagada üldplaneeringust tulenevate võimalike mõjude arvestamine üldplaneeringu koostamisel. Tulenevalt üldplaneeringuga haaratud territooriumi spetsiifikast on vajalik järgmiste keskkonnaelementide käsitlemine:

1. Mõju looduskeskkonnale tuleb analüüsida järgmiste elementide kaupa:

- ✓ Õhukvaliteet (sh. müra, tolm, vibratsioon)
- ✓ Pinnavesi
- ✓ Põhjaveelarud ja -kvaliteet (sh. põllumajandusliku tootmise mõju nitraaditundlikul alal põhjavee kvaliteedile)
- ✓ Looduslikud ja poollooduslikud kooslused
- ✓ Bioloogiline mitmekesisus (sh. kaitsealused liigid)
- ✓ Muld ja pinnakate

- ✓ Geoloogiline ehitus
- ✓ Metsaressursi säilimine
- ✓ Kaitsealad ja looduse üksikobjektid
- ✓ Natura 2000 võrgustik

2. Mõju tehiskeskkonnale analüüsitakse järgmiste elementide kaupa:

- ✓ Teed ja tänavad
- ✓ Tehnovõrgud ja -trassid
- ✓ Tootmis- ja elamupiirkondade vastastikune mõju
- ✓ Tehismaastike üldised esteetilised väärtused (visuaalne mõju)
- ✓ Hoonestus (tihenemine)
- ✓ Miljööväärtuslikud hoonestusalad
- ✓ Jäätmemajandus

3. Mõju sotsiaalkeskkonnale analüüsitakse järgmiste elementide kaupa:

- ✓ Inimeste tervis ja vara
- ✓ Erinevate rahvastikugruppide sotsiaalsed vajadused ja üldine heaolu (sh. sotsiaalsed tugiteenused)
- ✓ Kultuuripärandi säilimine
- ✓ Haridussüsteem
- ✓ Vaba aja veetmise võimalused (sh. kultuur, sportimisvõimalused)

4. Mõju majanduskeskkonnale analüüsitakse järgmiste elementide kaupa:

- ✓ Ettevõtluskeskkonna arengutingimused
- ✓ Kinnisvaraturg
- ✓ Tööhõive
- ✓ Tootmine (sh. tööstuslik tootmine)
- ✓ Maavarad (sh. kaevandamissurve)

Riigipiiriülest keskkonnamõju Järva-Jaani valla üldplaneeringu koostamise ja kehtestamisega ei kaasne. Valla- ning maakonnapiire ületava keskkonnamõju võimalikkust arvestatakse Järva-Jaani valla üldplaneeringu ning KSH koostamisel. „Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusega” määratletud olulise keskkonnamõjuga tegevusi planeeringu elluviimisega ei kaasne.

Järva-Jaani valla rahvastik on koondunud peamiselt Järva-Jaani alevisse ning nelja olulisemasse külakeskusesse (Karinu, Metstaguse, Kuksema ja Jalgsema). Järva-Jaani valla üldplaneeringuga on kavas vallast kujundada kõrge elukvaliteediga piirkond, kus on meeldiv elada ja töötada. Üldplaneeringuga on kavas arendada ettevõtlus- ja tootmisalasid, mis vahelduvad mitmete puhke- ja virgestusaladega ning tagatakse rohevõrgustiku säilimine.

Eeldatavad olulisemad keskkonnamõjud on seotud olemasolevate tootmismaaade laiendamise ja uute täiendavate tootmismaaade kasutuselevõetuga Karinuse, Kuksemas, Metstagusel ja Järva-Jaani alevis. Tootmismaaade laiendamine avaldab valdavalt mõju rohevõrgustikele,

liikidele, üksikobjektidele ning inimese tervisele aga ka majanduskeskkonna arengule.

Ülplaneeringuga kavandatakse mitmete teede mustkatte alla viimist ning ka uute teede ehitust (Järva-Jaani ringtee, Uus tn, jt.), mis omakorda avaldavad survet looduskeskkonnale.

Järva-Jaani alevi Pika, Laia ja Pärna tänavate äärde on planeeritud miljöövõrtuslikud hoonestusalad, mis avaldavad olulisemat mõju piirkonna kinnisvaraarendusele ning tehismaastikele, kuna seatakse täiendavat tingimused hoonete arhitektuurile, materjalidele ning visuaalsele väljanägemisele.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimisel:

- ✓ kirjeldatakse üldplaneeringuga kavandatavaid tegevusi ja võrreldakse võimalikke alternatiivseid lahendusi
- ✓ hinnatakse üldplaneeringuga kavandatavate tegevustega kaasnevaid võimalikke keskkonnamõjusid ülalnimetatud keskkondade ja elementide võtmes ning määratletakse mõju ulatus
- ✓ vaadeldakse piirkonna hetkeolukorra maakasutusest tulenevaid probleeme (linnalise elukeskkonna kujundamine tiheasutusega alal, ehitussurve, tehnovõrkude ja trasside korrashoid, liikluskoormuse kasv)
- ✓ analüüsitakse üldplaneeringuga kavandatavate tegevuste vastavust kõrgema arendusdokumentatsiooniga ning õigusaktidega
- ✓ pakutakse välja leevendusmeetmeid võimalike mõjude ohjamiseks ning hilisemate seiremeetmete rakendamiseks

3. Keskkonnamõju strateegilise hindamise metoodika

KSH läbiviimisel arvestatakse Euroopa Liidu poolt välja antud ruumilise arendusdokumentatsiooniga: Euroopa Ruumilise Arengu Perspektiiv (European Spatial Development Perspective), "Visioonid ja Strateegiad Läänemere regioonis 2010" ("Visions and Strategies around the Baltic 2010/ VASAB 2010"), Natura 2000 võrgustikku reguleerivad direktiivid (linnudirektiivil, direktiiv 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta; loodusdirektiivil, direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ja loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta).

Lisaks võetakse arvesse Eesti Vabariigis kehtivaid planeeringuid ning arengudokumente: Üleriigiline planeering „Eesti 2010”; „Säästev Eesti 21”; Järva maakonnaplaneeringu temaplaneering „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” ning teemaplaneeringu lisad 1 (Järvamaa väärtuslikud maastikud) ja 2 (Järvamaa roheline võrgustik), Järvamaa jäätmekava, Järvamaa arengustrateegia aastani 2010.

KSH protsessi läbiviimist korraldatakse vastavalt Eesti Vabariigi õigusaktidele.

KSH käigus püstitatakse KSH eesmärgid, prognoositakse ja hinnatakse Järva-Jaani valla üldplaneeringu kehtestamisega kaasnevad keskkonnamõjud, selgitatakse välja alternatiivsed planeeringulahendused, kirjeldatakse, hinnatakse ning võrreldakse alternatiive ning koostatakse KSH aruanne vastavalt „Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele”.

Alternatiivide võrdlemist ning võimalike keskkonnamõjude hindamist korraldatakse ekspertrühma koostöös, kus ekspertrühma koondhinnang selgitatakse välja hindamismatriksite analüüsi kaudu. Keskkonnamõjude olulisust hinnatakse järgneva hindamisskaala alusel:

- „+ 2” – tugev positiivne mõju
- „+1” – nõrk positiivne mõju
- „0” – mõju puudub
- „-1” – nõrk negatiivne mõju
- „- 2” – tugev negatiivne mõju
- „?” – mõju olulisust pole võimalik määrata

4. Isikud ja asutused, keda strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatud tegevus võib eeldatavalt mõjutada või kellel võib olla põhjendatud huvi selle strateegilise planeerimisdokumendi vastu

Isikud ja asutused, keda strateegiline planeerimisdokumendi alusel kavandatud tegevus võib mõjutada või kellel võib olla põhjendatud huvi planeerimisdokumendi vastu on välja toodud alljärgnevas tabelis.

ISIK VÕI ASUTUS	HUVI JA MÕJU
Järva-Jaani Vallavalitsus	Kohalike avalike huvide kaitsja ning üldplaneeringu koostamise korraldaja.
Järva-Jaani Vallavolikogu	Algataja, otsustaja ja üldplaneeringu kehtestaja.
Valla elanikud, maaomanikud ja ettevõtjad	On huvitatud kõrgekvaliteedilisest elukeskkonnast.
Laiem avalikkus	Erinevad võimalikud huvid ja mõjud.
Järva Maavalitsus	Üldplaneeringu kooskõlastaja ning järelvalvaja.
Järvamaa Keskkonnateenistus	KSH heakskiitja ja järelvalvaja.
Sotsiaalministeerium (Tervisekaitsetalitus)	Laiema avalikkuse huvide kaitsja.
Kultuuriministeerium (Muinsuskaitseamet)	Laiema avalikkuse huvide kaitsja.

Huvitatud isikute ning asutuste teavitamine KSH programmi osas toimub vastavalt „Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse” § 37 lg 1.

5. Keskkonnamõju strateegilise hindamise ja selle tulemuste avalikustamise ajakava, mis tuleneb strateegilise planeerimisdokumendi koostamise ajakavast

Keskkonnamõju strateegilise hindamise ja selle tulemuste avalikustamise prognoositav ajakava, mis tuleneb strateegilise planeerimisdokumendi koostamise ajakavast, on esitatud alljärgnevas tabelis.

KSH ETAPP	AEG
KSH algatamine	28. september 2006
KSH programmi koostamine	märts 2007
Seisukohtade küsimine KSH programmi kohta vastavatelt isikutelt ja asutustelt	märts-aprill 2007
KSH programmi avalik väljapanek ja avalik arutelu	Avalik väljapanek 28. mai – 10. juuni 2007, avalik arutelu 11. juuni 2007
KSH programmi heakskiitmine Järvamaa Keskkonnateenistuse poolt	13. juuni – 26. juuni 2007
KSH aruande koostamine	juuni – juuli 2007
KSH aruande avalik väljapanek ja avalik arutelu	august 2007 (21 päeva)
KSH aruande heakskiitmine Järvamaa Keskkonnateenistuse poolt	september 2007 (kuni 30 päeva)

Koostatud ajakava võib muutuda ettenägematute takistuste ilmnemisel.

6. Programmi koostanud eksperdi ja strateegilise planeerimisdokumendi koostaja andmed

Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja: Järva-Jaani valla üldplaneeringut koostab Järva-Jaani Vallavalitsus koostöös Järva-Jaani Vallavolikogu ja valla elanikega ning A&L Management Eesti AS konsultantidega.

Kontaktid:

Järva-Jaani Vallavalitsus, Pikk tn.
28, 73301, Järva-Jaani, Järvamaa
Telefon: 38 63 377
E-mail: info@jjaani.ee
Koduleht: www.jarva.ee

A&L Management Eesti AS, Laki 11
E, 12915 Tallinn
Telefon: (372) 6 562 330
E-mail: alm@almanagement.ee
Koduleht: www.almanagement.ee

Üldplaneeringu kehtestaja: Järva-Jaani Vallavolikogu.

Üldplaneeringu järelevalvaja: Järva Maavalitsus.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise järelevalvaja: Järvamaa Keskkonnateenistus.

KSH programmi koostaja ja KSH teostaja: KSH viib läbi Miracon Grupp OÜ.

KSH töörühma koosseis on järgmine:

Mihkel Meidla – KSH töörühma juht

Aivar Roop – Miracon Grupp OÜ keskkonnaspetsialist

Raido Roop – Miracon Grupp OÜ keskkonnaspetsialist

KSH töörühma juht Mihkel Meidla omab KSH läbiviimise õigust (vastavalt „Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus” §34 lg 3) kuna:

- ✓ On omandanud kõrghariduse geograafias Tartu Ülikooli Geograafia Instituudis ning läbinud järgnevad ainekursused: keskkonna- ja sotsiaalse mõju hindamine (80 h), planeerimise alused (80 h), kohaliku ja regionaalse arengu planeerimine (80 h), arengustrateegia koostamise praktikum (120 h).
- ✓ Omab kaheaastast juhtimiskogemust ning on osalenud mitmetes ruumilise planeerimise alastes projektides.
- ✓ KSH ekspert tunneb keskkonnamõju strateegilise hindamise põhimõtteid, protseduuri ning hindamisega seotud õigusakte.

Kontakt:

Miracon Grupp OÜ

Leegi 9, 50109, Tartu

Telefon: +372 53 446 215

E-mail: info@miracongrupp.ee

www.miracongrupp.ee

7. Projektiga seotud olevate pädevate asutuste seisukohad

Keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi koostamisel peab programmi sisu osas seisukohta küsima olenevalt strateegilise planeerimisdokumendi iseloomust vähemalt Sotsiaalministeeriumilt, Kultuuriministeeriumilt, Keskkonnaministeeriumilt, keskkonnateenistusest või kohaliku omavalitsuse organilt vastavalt „Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus” § 36.

Käesoleva KSH raames küsitakse seisukohad Järvamaa Keskkonnateenistusest ja Järva Maavalitsusest.

KSH programmi kohta esitas oma seisukohad Järvamaa Keskkonnateenistus (05.04.2007). Järva Maavalitsus teatas e-kirjaga, et on tutvunud Järva-Jaani valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmiga.

Järvamaa Keskkonnateenistus tõi välja, et leheküljel 3 on välja toodud keskkonnaelementid, mis on üldplaneeringuga haaratud ning mis vajavad käsitlemist. Punkti 1 – mõju looduskeskkonnale tuleb analüüsida järgmiste elementide kaupa (oluline tootmispiirkondade mõju järgnevatele elementidele):...antud punkti on võetud liiga kitsalt ning looduskeskkonda mõjutab ka näiteks maakasutus. Lisaks toodi välja, et leheküljel 3 punkti 1 põhjaveevarude ja –kvaliteedi juures on väga tähtis hinnata ka põllumajandusliku tootmise mõju nitraaditundlikul alal põhjavee kvaliteedile.

Väljatoodud seisukohtadega on käesoleva KSH programmi koostamisel arvestatud ning muudatused programmi sisse viidud (pt. 2, lk. 3). Leheküljel 3 punkti 1 puhul vaadeldakse kõigi üldplaneeringuga kavandatud tegevuste mõju looduskeskkonna elementidele, mis on toodud käesolevas programmis, mitte ainult tootmispiirkondade mõju keskkonnaelementidele.

Nimetatud seisukohad on lisatud KSH programmile.

KSH programmi koostasid:

Mihkel Meidla
Miracon Grupp OÜ
Leegi 9, 50109, Tartu
Telefon: +372 53 446 215
E-mail: mihkel@miracongrupp.ee

Raido Roop
Miracon Grupp OÜ
Leegi 9, 50109, Tartu
Telefon: +372 53 300 228
E-mail: raido@miracongrupp.ee

J. K. Talvete
kuuri, van valla seasta eelam

KESKKONNAMINISTEERIUM
Järvamaa Keskkonnateenistus

Järva-Jaani Vallavalitsus
Pikk 28
73301 Järva-Jaani
Järvamaa

Teie: 27.03.2007
Meie: 05.04.2007 nr 34-12-1/17913

Seisukoha andmine

Järvamaa Keskkonnateenistus, tutvunud Teie poolt esitatud Järva-Jaani valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi, annab vastavalt Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (vv 22.02.2005.a) paragrahvile 36 lg 3 eelnimetatud dokumendile alljärgneva seisukoha/ettepaneku:

- Leheküljel 3 on välja toodud keskkonnaelemendid, mis on üldplaneeringuga haaratud ning mis vajavad käsitlemist. Punktis 1 – mõju looduskeskkonnale tuleb analüüsida järgmiste elementide kaupa (oluline tootmispiirkondade mõju järgnevatele elementidele): ... - nimetatud punkti on võetud liiga kitsalt, looduskeskkonda mõjutab ka näiteks maakasutus.
- Leheküljel 3 punkti 1 põhjaveevarude ja -kvaliteedi juures on väga tähtis hinnata ka põllumajandusliku tootmise mõju nitraaditundlikul alal põhjavee kvaliteedile.

Lugupidamisega

Allan Piik

Allan Piik
Juhataja

Egle Alt 38 48 744, egle.alt@jarva.envir.ee
Milvi Aun 38 48 686, milvi.aun@jarva.envir.ee
Olavi Randver 38 48 685, olavi.randver@jarva.envir.ee

SAADUD
JÄRVA-JAANI VALLAVALITSUS

333/7-1.3 09.04.2007

Narva mnt 7a
15172 Tallinn
Reg nr 70001231

telefon 384 8688
faks 385 7118
kkt@jarva.envir.ee

Postlaadress:
Wiedemanni 13
72213 TÜRİ

Lisa 3 – Keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi avaliku arutelu protokoll ja osalejate nimekiri

Keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programmi avalik arutelu

Järva-Jaani
Algus kell 12.00
Lõpp kell 12.40

11. juuni 2007.a

Koosoleku juhataja: Mihkel Meidla
Protokollija: Margit Pokrovski

Koosolekul osalesid:

1. Uku Talvik
2. Margit Pokrovski
3. Ülle Jääger
4. Toomas Põldma
5. Rein Köster
6. Raido Roop
7. Mihkel Meidla

Päevakord

Järva-Jaani valla Üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi avalik arutelu.

KSH programmile muutmise ja täiendamise ettepanekuid ei tulnud.

Küsimus Vallavolikogu esimees, Rein Köstrilt:

Kas Karinu karjääri laiendamise KMH kajastub KSH programmis?

Vastus Mihkel Meidla:

KSH ei tegele üksikute objektide mõjude hindamisega. KSH annab võimaliku lahenduse, kus peaks teostama KMH. 4. juulil 2007.a toimuval Karinu karjääri KMH avalikul arutelul täpsustada, kas KMH võib mõjutada üldplaneeringu kehtestamist.

Protokollis:

Margit Pokrovski

Lisa 4 – Keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi heakskiitmise korraldus

*UT aluse
Tänuvõtte
Miracon Grupp*
19.07.2007

KESKKONNAMINISTEERIUM
Järvamaa Keskkonnateenistus

Järva-Jaani Vallavalitsus
Pikk tn 28
73301 Järvamaa

Teie 25.06.07.a. nr 7-1.3/580
Meie 17.07.07. nr 32598/34-12-1

Keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi heakskiitmine

Järvamaa keskkonnateenistus, läbi vaadanud Teie poolt esitatud Järva-Jaani valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi, kiidab vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 39 lg 2 eelnimetatud programmi heaks.

Järvamaa keskkonnateenistus ei kooskõlasta meile tutvumiseks saadetud Järva-Jaani valla üldplaneeringut enne, kui on koostatud vastav strateegilise keskkonnamõju hindamise aruanne ja see ka keskkonnateenistuse poolt heaks kiidetud.

Samas juhime Teie tähelepanu ebatäpsustele üldplaneeringus: üldplaneeringu kaardil ei ole Jalgsema hoiuala õigesti märgitud, kaardilt puudub Karinu ohvrikivi asukoht ning kaartidelt puuduvad kaitsmata põhjaveega alad (lähtuvalt suulisele kokkuleppele vallas toimunud nõupidamisel). Üldplaneeringu tekstiosa lk 11 toodud loetelus looduskaitseala: Pandivere veekaitseala – eelnimetatud ei ole olemas. Samuti ei ole olemas looduskaitsealana Jalgsema karstiala (lk 12).

Lugupidamisega

Milvi Aun
Milvi Aun
Veemajanduse peaspetsialist juhataja ülesannetes

Milvi Aun 38 48 686, milvi.aun@jarva.envir.ee
Kristi Pai 38 48 681, kristi.pai@jarva.envir.ee

SAADUD
JÄRVA-JAANI VALLAVALITSUS
Rak nr 580/7-1.3, 19.07.2007

Narva mnt 7a
15172 Tallinn
Reg nr 70001231

telefon 384 8688
faks 385 7118
kkt@jarva.envir.ee

Postiaadress:
Wiedemanni 13
72213 TURU

Lisa 5 – Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avaliku arutelu protokoll ja osalejate nimekiri

Järva-Jaani valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande avaliku arutelu protokoll.

10. detsember 2007 a., algus kell 14:00

Asukoht: Järva-Jaani Kultuurimaja, Pikk tn. 28, Järva-Jaani

Arutelust võttis osa 9 inimest (nimekiri osalejatest on lisatud käesolevale protokollile)

1. Mihkel Meidla (OÜ Miracon Grupp) andis ülevaate Järva-Jaani üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruandest.

2. Toimus arutelu vabas vormis, kus puudutati alljärgnevat küsimusi:

Milvi Aun (Järvamaa Keskkonnateenistus): Kas üldplaneeringus on märgitud kaartidele reovee kogumisalad?

M. Meidla: Praegusel hetkel ei ole. Reovee kogumisalad tuleks üldplaneeringuga määrata.

M. Meidla: Milline on Keskkonnateenistuse seisukoht kaitsealuste liikide elupaikade näitamise suhtes üldplaneeringu avalikel kaartidel?

M. Aun: Avalikel kaartidel võib põhimõtteliselt olla märgitud asukoht umbmääraselt, st. et ei oleks teada, mis liigiga on tegemist. Kohaliku omavalitsuse töötajad saavad teha niikuinii päringu, kui neil vastavat teavet vaja on. Põhimõtteliselt ei pea see info olema üldplaneeringu kaartidel.

M. Meidla: Avalikul arutelul tehtud ettepanekute ja kommentaaridega arvestatakse KSH aruandes.

Lõpp: 14:55

Protokollis:

Raide Roop

Järva-Jaani valla
üldplaneeringu keskkonnamõju
strateegilise hindamise aruande
avalik arutelu 10.12.07

Osaliste nimed

NIMI	ASUTUS	ALLKIRI
1. Mihkel Koidla	Miracon Grupp OÜ	
2. Mku Talvik	Järva-Jaani Vallavalitsus abivaldamees	
3. Kaido Peep	Miracon Grupp OÜ	
4. Erich Maamets		
5. Reidar Kõrber	Järva-Jaani Vallavalitsuse maasõunad	
6. Reet Sarjas		
7. Toomas Poldma	Valdavalitsus	
8. Mihk Aun	Järvamaa KMT	
9. Ulla Järgen	Järvamaa KMT	

Lisa 6 – Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande heakskiitmise otsus